

ВСС - 12 001 18.09.26

ДО
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
Гр. София

ЗАЯВЛЕНИЕ

От Емилия Василева Василева –
съдия във Върховен касационен съд,
Търговска колегия

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

На основание чл. 29в, ал. 4 от Закона за съдебната власт и чл. 9, ал. 4 от Правила за произвеждане на избори на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите, във връзка с провеждане на процедурата за избор на членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите, представям и моля да приемете следните документи:

1. Автобиография;
2. Мотиви и концепция за дейността на Висшия съдебен съвет;
3. Кадрова справка;
4. Служебна бележка за юридически стаж;
5. Декларация по чл. 18 ЗСВ;
6. Декларация по чл. 19а, ал. 1 ЗСВ за имотното състояние, произхода на средствата за придобиване на имуществото и за наличието на частен интерес;
7. Диплома за завършено висше образование;
8. Удостоверение за правоспособност.

17.09.2026 г.
Гр. София

С уважение:

Емилия Василева

ЕВРОПЕЙСКИ ФОРМАТ НА АВТОБИОГРАФИЯ

ЛИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

Име	Емилия Василева Василева
Адрес	
Телефон	
E-mail	
Дата на раждане	

ТРУДОВ СТАЖ В органите на съдебната власт

• Дати (от-до)	29.08.1989 г. – 29.08.1990 г.
• Име на работодателя	Софийски градски съд
• Вид на дейността на работа	Съдебна система
• Заемана длъжност	Стажант - съдия
• Дати (от-до)	01.02.1992 г. – 01.11.1992 г.
• Име на работодателя	Софийски градски съд
• Вид на дейността на работа	Съдебна система
• Заемана длъжност	Младши съдия
• Дати (от-до)	02.11.1992 г. - 31.01.1997 г.
• Име на работодателя	Софийски районен съд
• Вид на дейността на работа	Съдебна система
• Заемана длъжност	Районен съдия
• Дати (от-до)	03.02.1997 г. - 03.02.2000 г.
• Име на работодателя	Софийски градски съд
• Вид на дейността на работа	Съдебна система
• Заемана длъжност	Съдия
• Дати (от-до)	03.02.2000 г. - 01.12.2008 г.
• Име на работодателя	Софийски апелативен съд
• Вид на дейността на работа	Съдебна система
• Заемана длъжност	Съдия
	ранг „председател на отделение във ВКС и ВАС“ - 11.04.2007 г.
• Дати (от-до)	01.12.2008 г. – до настоящия момент (16.09.2026 г.)
• Име на работодателя	Върховен касационен съд
• Вид на дейността на работа	Съдебна система

- Заемана длъжност

Съдия; от 28.04.2021 г. до настоящия момент – председател на Второ отделение, Търговска колегия, ВКС

ТРУДОВ СТАЖ Извън органите на съдебната власт

- Дати (от-до)
- Име на работодателя

23.09.1980 г. – 01.09.1981 г.
Завод „Дружба“ – Варна

- Дати (от-до)
- Име на работодателя
- Вид на дейността на работа
- Заемана длъжност

15.09.1983 г. – 04.10.1984 г.
Окръжен съвет за култура - Варна
Културно - просветна
Главен библиотекар

- Дати (от-до)
- Име на работодателя
- Вид на дейността на работа
- Заемана длъжност

24.09.1991 г. – 03.02.1992 г.
Кремиковски ОБНС – ОПК
Правна
Юрист

ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

- Дати (от-до)
- Име
- Специалност
- Квалификация

1985 г.- 1989 г.
Софийски университет „Свети Климент Охридски“
Юридически факултет, Магистър „Право“
Придобита юридическа правоспособност

- Дати (от-до)
- Име
- Специалност
- Квалификация

1981 г. – 1983 г.
Библиотечарски институт
Библиография и библиотекосъзнание
Библиотечар

- Дати (от-до)
- Име

1978 г. – 1980 г.
VI ЕСПУ „Елин Пелин“, гр. Варна

ДРУГИ ЕЗИЦИ

Френски и руски

ОРГАНИЗАЦИОННИ УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНЦИИ

Умения за работа в екип и комуникационни умения с представители на различни професии; организационни и административни умения; координиране на товареността на съдиите във Второ отделение на ТК на ВКС; умение за създаване на спокойна среда за работа.

Технически умения и компетенции

Работа с Microsoft Office /Word, Excel/, PowerPoint, електронен документооборот, правни информационни системи и др.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Преподавателска дейност:

2002 г. - 2003 г. – Лектор на семинари, организирани от Център за обучение на магистрати

2003 г. - до сега – Лектор на семинари, организирани от Националния институт на правосъдието, Център за обучение на адвокати „Кръстю Цончев“ и Национален консултантски център „Решение“

Теми:

Граждански процес - първоинстанционно и въззивно производство; производство по търговски спорове; заповедно производство;

Търговски сделки - видове, сключване, изпълнение и неизпълнение; търговска продажба; договор за лизинг; банкови сделки; менителница и запис на заповед;

Защита на потребителите. Колективни иски. Неравноправни клаузи в потребителските договори;

Актуални въпроси на застрахователното право при действието на Кодекса за застраховането, в сила от 01.01.2016 г.;

Учредяване право на строеж, договори за строителство, предварителни договори – вещноправни и облигационноправни аспекти;

Цесия, новация, делегация;

Потребителски договори. Договори за кредит;

Промени в Закона за защита на потребителите /ДВ, бр.20/11.03.2022 г. и влиянието им върху съдебната практика;

Разграничаване между граждански и търговски дела в светлината на ТР №3/23.02.2022 г. по т.д.№3/2019 г. Уеднаквяване на съдебната практика при произнасяне в производствата по чл. 19, ал. 5 от ЗТРРЮЛНЦ до постановяване на решение то т.д.№1/2022 г. на ОСТК на ВКС;

Електронни документи и електронно призоваване;

Иски против застраховател – процесуалноправни въпроси: имуществени застраховки; застраховка „гражданска отговорност на автомобилистите“, „Банкови кредити. Защита на потребителите. Неравноправни клаузи. Цесия – процесуалноправни въпроси“;

Обучение на обучители;

Право на Европейския съюз – процесуално право на ЕС; прилагане и практика на ЕС по различни регламенти; свободно движение на стоки, капитали, лица и услуги

Различни теми в областта на гражданския процес

Участие в различни проекти и работни групи:

2003 г. - Туининг проект BG/IB/2001/JH-01, BG 0103.04 „Усъвършенстване на производството по несъстоятелност“ по програма PHARE на Европейския съюз, Компонент „Институционална реформа“

2005 г. - Туининг проект BG/2004/016-711.08.01-BG/2004/IV/JH/01 „Усъвършенстване на гражданското и наказателното производство”, Компонент „Укрепване на националната и местни комисии за правна помощ”
2009 г. – 2010 г. - Проект „Създаване на мрежа от координатори по европейско право” по ОПАК
2004 г. – 2010 г. - Участие в разработване на планове, програми и материали за обучение на младши съдии, новопостъпили районни съдии и за обучение по Европейско право в НИП
2005 г. – 2008 г. - Участие в провеждане на изпити в НИП
2006 г. - Участие като модератор на Сесия 6 „Менителнични отношения и сделки с ценни книжа” на Първата национална конференция на магистратите в България
2021 г. – 2022 г. – Участие в работна група за изменение и допълнение на ГПК и ЗСВ

Допълнителна квалификация и специализация:

1994 г. – Семинар „Ръководство на граждански съдебен състав”, организиран от ПИОР, Софийски районен съд, Районен съд гр. Варна, Софийски градски съд и АВА СЕЕЛ, Боровец, Сертификат от м. октомври 1994 г.
1999 г. – 30-та сесия за обучение по правата на човека, организирана от Международен институт по правата на човека „Рене Касен”, Страсбург, Франция, Сертификат от 30.07.1999 г.
2000-2001 г. – Едногодишен курс по юридически френски език, Френски културен институт в гр. София, Сертификат от 21.09.2001 г. от Търговско-промишлената палата в Париж
2001-2007 г. – Поредица от семинари за обучители: Курс за обучение на обучители по ЕП, организиран по програма „Фар” – „Обучение на съдии по право на ЕО” от ЕИРА, Люксембург, Министерство на правосъдието и ЦОМ, Букурещ, Румъния, Сертификат от м. февруари 2002 г.; „Обучение на обучители”, организирани от ЦОМ и Проект за развитие на съдебната система на ААМР (USAID), Сертификати от м. ноември 2002 г. и м. февруари 2003 г.; организиран от НИП и ААМР, Сертификат; организиран от Национално училище за магистрати, Париж и Бордо, Сертификат от 30.09.2004 г.;
2003 г. – Обучителни семинари „Управление движението на делата и намаляване на забавянията”, София и САЩ, Сертификати
2002 – 2005 г. – Поредица от семинари на теми: „Основи на европейското право”, организиран от ЦОМ и USAID-Проект за развитие на съдебната система на ААМР, Велинград, Сертификат от 28.03.2002 г.; „Право на Европейския съюз – 2 част”, организиран от проект „Техническа помощ за подготовката на стратегия за назначаване и професионална квалификация на магистрати и съдебни служители” по програма ФАР в сътрудничество с НИП, Баня, Удостоверение;
2005 г. – 2012 г. – поредица от семинари по Европейско право: „Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси” в три части, организирани от ЕИРА и НИП, Удостоверения; Семинар „Процедура за отправяне на преюдициални въпроси”,

организиран от НИП и Бюрото за техническо съдействие ТАЙЕКС на Европейската комисия, София, Удостоверение; "Право на ЕС от перспективата на съдия от държава – членка: свободно движение на лица", организиран от НИП и Германската асоциация за международно правно сътрудничество, София, Удостоверение; „Вътрешен пазар на ЕС“ и „Роля на националния съдия в Европейския съюз“, организирани от ЕИРА и НИП, София, Удостоверение; XV курс за съдебно прилагане на правото на ЕС, Мурсия и Люксембург, Сертификат; Конференция за приложението на Рим I и Рим II „Приложимото право към договорните и извъндоговорни задължения – анализ и опит“, Трир, Сертификат

2003 г., 2006 г., 2010 – 2012 г. - Семинари в областта на правото на интелектуалната и индустриалната собственост в ЕС, организирани от ЦОМ, Холандския Хелзински комитет и Т. М. С. Асер Институт, Сертификат от 03.10.2003 г.; организиран от Европейския център за обучение на съдии и адвокати към ЕИРА и НИП, София, Удостоверение; семинари относно правата върху марката на Общността, организирани от ОНІМ, Аликанте

2014 г. - Семинар „Езиково обучение в терминологията на международното правно сътрудничество“ организиран от Европейската мрежа за съдебно обучение, гр. Флоренция

2016 г. - Участие във форум за магистрати от върховните съдилища на държавите членки на ЕС, организиран от Съда на ЕС, гр. Люксембург

2020 г. - Участие в семинар на тема: „Преструктуриране и несъстоятелност в рамките на ЕС“ организиран от Академия по европейско право (ЕРА), гр.Трир

2024 г. – Участие в семинар на тема: „Дружество с променлив капитал“.

2021 г. – 2025 г. – Участие в различни конференции, дискусии и кръгли маси за изменение на Търговския закон (ТЗ), изменение на ЗМТА (сега Закон за арбитража), „Актуални тенденции в практиката на ЕСПЧ по гражданскоправни въпроси“, „Упражняване на правомощията на българските съдилища да отправят преюдициални запитвания до Съда на ЕС по гражданскоправни и търговскоправни въпроси“ и други.

Автор на части в две помагала, издадени от НИП по проекти на ОПАК:

Помагало по гражданско материално право за кандидати за младши съдии, част II;

Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси в ЕС, част IV

Член на Комисията по професионална етика при ВКС – от 22.10.2013 г. до 25.09.2017 г.

Член на Програмния съвет на НИП – от 2008 г. до 2013 г. и от 2023 г. до сега

Подпис:.....

/Емилия Василева/

МОТИВИ

на Емилия Василева Василева
за участие в избора на членове на Висшия съдебен съвет
от състава на съдиите

Мотивацията ми за участие в процедурата за избор на членове на Висшия съдебен съвет /ВСС/ от квотата на съдиите е продиктувана от подкрепата и доверието на колегите ми съдии, изразена в депозираното от тях предложение, което възприемам като оценка на дългогодишната ми работа.

Осъзнавам необходимостта от реформиране на съдебната власт, което налага качествени промени в дейността на ВСС като представляващ магистратската общност орган, който е длъжен да осигурява и отстоява нейната независимост, както и чрез обективно, предвидимо, професионално и отговорно управление да създаде очакваната от съдийската общност среда за спокойна работа и правораздаване, насочени към утвърждаване на върховенството на правото, справедливостта, зачитане на основните човешки права и повишаване на общественото доверие.

Дългогодишният ми юридически стаж, започнал на 01.02.1992 г. след проведен регионален конкурс с писмен и устен изпит, ми даде възможност да правораздавам в областта на гражданското и търговското право във всички инстанции на съдебната система, да участвам в организацията на работата на съдиите и администрацията в различните съдебни нива, да посочвам проблемите и да помагам за тяхното разрешаване.

Работата по различни проекти и в работни групи за изменение на закони и най-вече активното ми участие като обучител на младши, районни, окръжни и апелативни съдии ме среща с много колегии от съдилища в различни райони, с които обсъждахме множество въпроси от гражданското и търговското материално право, от гражданското процесуално право и противоречивата съдебна практика, и които споделяха конкретни проблеми, свързани с организацията на работата, извършваните проверки от Инспектората към ВСС, натовареността и начина на тяхното разрешаване.

Професионалният ми опит, знания и енергия ми дават увереност, че мога да допринеса за приемането на обективни, прозрачни, ефективни и справедливи управленски решения, за провеждането на обективна и предвидима кадрова политика, за противопоставянето на неправомерни влияния, за разрешаването на натрупаните проблеми в съдебната система, с оглед утвърждаване на доверието в работата на Висшия съдебен съвет сред магистратите и обществото. Мотивацията да участвам в процедурата за избор на членове на ВСС от професионалната квота е обоснована и от убеждението ми, че чрез отговорно, обективно, последователно, ефективно и ефикасно управление на съдебната система ще се създадат условия, при които магистратите могат да правораздават независимо, качествено, в разумен срок и в спокойна среда.

В заключение, искам да подчертая разбирането си, че Висшият съдебен съвет чрез осъществяване на цялостната си дейност в рамките на предоставените от Конституцията на Република България и Закона за съдебната власт правомощия е длъжен преди всичко

да гарантира независимостта на магистратите. Същевременно винаги като редови съдия съм се водила от максимата, че независимостта на магистрата е лично верую и лично отношение към начина на изпълнение на следващите се от заеманата длъжност функции. Следователно възстановяването на доверието на обществото в независимостта на съдебната власт налага по необходимост възстановяване на връзката между ВСС, съдилищата и всеки един магистрат. Поемането на отговорност за това е моят начин да благодаря на професията, която съм приела за съдба.

С уважение:
/съдия Емилия Василева Василева/

К О Н Ц Е П Ц И Я

ЗА ДЕЙНОСТТА НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Изготвена от Емилия Василева Василева – номинирана за избран член на
Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. ВСС – СТАТУТ И ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙНОСТИ**
- II. НЕЗАВИСИМОСТ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ**
- III. КАДРОВА ПОЛИТИКА**
 - 1. Командироване
 - 2. Конкурси
 - 3. Атестиране
 - 4. Преместване по чл. 194 ЗСВ
- 5. ИЗБОР НА АДМИНИСТРАТИВНИ РЪКОВОДИТЕЛИ**
- IV. НАТОВАРЕНОСТ И СЪДЕБНА КАРТА**
 - 1. Натовареност
 - 2. 2. Съдебна карта
- V. ОБУЧЕНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**
- VI. ДИСЦИПЛИНАРНИ ПРОЦЕДУРИ И ЕТИЧНИ СТАНДАРТИ**
- VII. СЪДЕБНА АДМИНИСТРАЦИЯ**
- VIII. БЮДЖЕТ, ТРУДОВИ ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯ, УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА**
 - 1. Бюджет и финанси
 - 2. Трудови възнаграждения
 - 3. Управление на собствеността
- IX. ЕЛЕКТРОННО ПРАВОСЪДИЕ**
- X. КОМУНИКАЦИЯ СЪС СЪДИЛИЩАТА**
- XI. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СЪС ЗАКОНОДАТЕЛНАТА И ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ. ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕНОСТТА И МЕДИИТЕ**
 - 1. Взаимодействие със законодателната и изпълнителната власт
 - 2. Връзки с обществеността и медиите

I. ВСС – СТАТУТ И ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙНОСТИ

Съдебната власт е основен стълб на демокрацията и правовата държава, която е задължена да разполага с ефективен механизъм, за да осигури осъществяването на основната си функция, предвидена в чл. 117, ал. 1 от Конституцията на Република България. Висшият съдебен съвет е органът, който трябва да осигури функционирането на този механизъм и независимостта на съдиите при осъществяване на техните функции с цел постигането на качествено, безпристрастно и ефективно правосъдие, защитено от външно и вътрешно влияние.

Законодателната уредба, регламентираща състава на ВСС, начина на избиране на неговите членове, организацията му, неговите правомощия и приемането на решения се съдържа в Конституцията на Република България /чл. 130 – чл. 130б/ и Закона за съдебната власт /чл. 16 – чл. 396/. След приетата със Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България /обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г./ реформа на съдебната система, разделянето на ВСС на два съвета – Висш съдебен съвет и Висш прокурорски съвет, като ВСС отговаря единствено за съдиите, и измененията на чл. 130а, ал. 1 от Конституцията относно състава на ВСС в посока на увеличаване броя на съдиите, които се избират от съдебната квота, и намаляване броя на съдиите, които се избират от Народното събрание, в Доклада относно върховенството на закона за 2024 г. Европейската комисия констатира, че България е изпълнила препоръката относно състава на ВСС. С решение № 13/26.07.2024 г. по к. д. № 1/2024 г. на Конституционен съд множество от приетите разпоредби бяха обявени за противоконституционни. Независимо от принципното становище за непротивоконституционност на промяната на чл. 130а, ал. 1 от Конституцията, въведена с § 16 ЗИД на Конституцията, Конституционният съд обяви за противоконституционна и посочената разпоредба поради системната ѝ свързаност с промените на множеството разпоредби, обявени за противоконституционни. Към настоящия момент ВСС е постоянно действащ орган и се състои от 25 души - председателят на ВКС, председателят на ВАС и главният прокурор участват по право, а останалите се избират на квотен принцип пряко от магистратите и с квалифицирано мнозинство от народните представители в Народното събрание. Съдийската колегия на ВСС се състои от 14 членове и включва председателите на ВКС и на ВАС, шестима членове, избрани пряко от съдиите, и шестима членове, избрани от Народното събрание, а Прокурорската колегия на ВСС се състои от 11 членове и включва главния прокурор, четирима членове, избрани пряко от прокурорите, един член, избран пряко от следователите, и петима членове, избрани от Народното събрание. В доклада относно върховенството на закона за 2026 г. на Европейската комисия отново е констатирано, че не е постигнат напредък по възобновяването на процеса за реформиране на ВСС, поради което на България се препоръчва да реформира състава му, за да се гарантира неговата независимост и ефективност, като се вземат предвид европейските стандарти за съдебните съвети.

Въпросът дали ВСС трябва да бъде постоянно или непостоянно действащ орган подлежи на разрешаване от законодателството след съобразяване със становището на съдийската общност.

Висшият съдебен съвет има съществена роля да осигурява и отстоява независимостта на съдебната система, да я представлява, да определя състава и

организацията на работата на съдилищата, прокуратурите и следствените органи, да обезпечава финансово и технически тяхната дейност, без да се намесва в нейното осъществяване. Основни приоритети на новия състав на ВСС следва да бъдат възстановяване на доверието и повишаване на авторитета на ВСС, както пред работещите в съдебната система, така и пред обществото, провеждане на обективна и предвидима кадрова политика, разрешаване на проблемите, свързани с конкурсите, атестирането, натовареността, съдебната администрация, бюджета, развитието на електронното правосъдие, дигитализацията на съдебните процеси, предизвикателството на изкуствения интелект.

В настоящата концепция са изложени една част от въпросите, които са от значение за развитието на съдебната система, без същите да бъдат изчерпателни.

II. НЕЗАВИСИМОСТ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Независимостта на съдебната власт е съществен елемент от принципа на правовата държава и от правото на ефективна съдебна защита. Основната функция на съдебната власт е предвидена в чл. 117, ал. 1 от Конституцията на Република България - да защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Осъществявайки тази функция, органите на съдебната власт се ползват с институционална и функционална независимост. Институционалната независимост е гарантирана чрез закрепения в чл. 8 от Конституцията на Република България принцип на разделение на властите - законодателна, изпълнителна и съдебна. Функционалната независимост обезпечава свободното формиране на вътрешното убеждение на съдията, което се основава на събрания доказателствен материал по делото и на закона. Спазването на принципа за независимост е основна предпоставка за утвърждаване върховенството на закона и гаранция за справедлив процес и защита на човешките права.

Висшият съдебен съвет освен, че е орган, който представлява съдебната власт, е длъжен да осигурява и отстоява нейната независимост съгласно чл. 16, ал. 1 ЗСВ. Основен принцип в Магна харта на съдиите е, че Съветът по съдебната система, независим от законодателната и изпълнителната власт и натоварен с широки компетенции по всички въпроси относно статута, организацията, функционирането и престижа на съдебните институции, трябва да гарантира независимостта на съдиите.

Проявление и гаранция за запазване независимостта на съдебните органи и съдиите е спазването на обективни критерии при осъществяване на кадровата политика /при атестирането, провеждането на конкурсите, преместването, избора на административни ръководители, дисциплинарните мерки и др./. Новият състав на ВСС трябва да настоява и поощрява съдийското самоуправление като средство за осигуряване на независимостта на отделните съдебни органи в процеса на администриране на съдилищата, при номинирането на председатели, заместник-председатели и председатели на отделения, при кариерното развитие на магистратите, като при необходимост инициира изменение в законодателството. Необходимо е да отстоява независимостта на бюджета на съдебната власт, начина, критериите на определяне и адекватността на възнаграждението на съдиите и съдебните служители, допълнителните възнаграждения и обезщетения.

Независимостта на съдебната система е свързана с липсата на намеса, натиск и заплахи срещу нея. Една от гаранциите за запазване независимостта на съдебната система е своевременната реакция на ВСС и ограничаването на всяка форма на неправомерно политическо, икономическо, институционално или вътрешно въздействие върху отделни магистрати.

ВСС следва да провежда активен диалог със законодателната и изпълнителната власт. Ако в резултат на изявления или действия на представители на законодателната или изпълнителната власт съдебната независимост или способността на съдебната власт да упражнява конституционната си роля бъдат поставени под заплаха, ВСС трябва да реагира адекватно и аргументирано да отстоява позицията си. В случаите, когато функционирането на съдилищата е застрашено от заплахи или посегателство /физическо или психическо/, насочено към магистрати, законодателната и изпълнителната власт следва да предоставят цялата необходима и адекватна защита. Органите на изпълнителната власт трябва да гарантират сигурността и физическата защита на съдиите и техните семейства. Мерките включват защита на съдилищата и на съдиите, които са обект на заплахи или актове на насилие.

При медийни атаки във връзка с постановени съдебни актове или по висящи производства ВСС трябва да вземе адекватно отношение за защита на независимостта на съдиите. Необходимо е да бъдат установени стандарти за реакция и механизъм за защита при подобни случаи, както и при изнасяне на неверни данни, необосновани обвинения срещу съдии, отправяне на заплахи или упражняване на публичен натиск във връзка с висящи производства.

ВСС следва във всички сфери на дейност да спазва приетите от СК на ВСС с решение по протокол № 31/23.10.2018 г. Стандарти за независимост на съдебната власт, да отстоява независимостта като основна ценност на съдебната власт, да идентифицира рисковете върху нея и да реагира своевременно.

III. КАДРОВА ПОЛИТИКА

1. Командиране

Институтът на командироването на съдии е необходим с оглед кадровата обезпеченост, тъй като чрез него се преодоляват временните дефицити на магистрати в съответните органи на съдебната власт за по-продължителни периоди поради различни причини от обективен характер.

През последните години командироването се превърна в разновидност на кариерното израстване, заместващо конкурсите, продължаващо понякога над десет години. При дългото командироване липсва яснота за бъдещето на командирования съдия и съществува риск същият да бъде поставен в пряка или косвена зависимост от административния ръководител на съда, в който правораздава като командирован.

За да се избегне дългосрочното командироване на съдии за заемане на свободни длъжности, е необходимо регулярно, ритмично и обективно провеждане на конкурсите за повишаване и за преместване, които да бъдат с по-малка продължителност, като следва да бъдат променени конкурсните процедури чрез изменение на ЗСВ и на Наредба № 1 от 9.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в

органи на съдебната власт. В тази насока в докладите си за върховенство на правото Европейската комисия е отправяла директни препоръки към Република България в годишните си доклади.

За да се избегнат съмнението в обективността на командироването на съдии и упреците към административните ръководители на съдилищата, е удачно да се отчита становището на общото събрание на съдиите от съответното отделение/колегия на съответния съд, изразено при публично обявени правила. По този начин се разширява самоуправлението в съдилищата и се гарантира, че изборът на съдии за командироване ще бъде открит, при обективни критерии.

Командироването следва да бъде мотивирано, при спазване на ясни правила. За постигане на посочените цели е необходимо изменение и допълнение на приетите от ВСС Правила за командироване, например при командироване на съдии да се отчита становището на общото събрание на съдиите от съответното отделение/колегия на съответния съд, респективно да бъдат командировани съдиите по реда на класирането им от последния невлязъл в сила конкурс.

Процесът на командироване на съдии следва да се контролира от СК на ВСС и при нарушения на условията и реда, предвидени в ЗСВ и Правилата за командироване или при възникнала необходимост за кадровото обезпечаване работата на органа на съдебната власт, от който съдията е командирован, СК на ВСС трябва да упражнява правомощията си по чл. 30, ал. 5, т. 18 ЗСВ.

По въпроса дали е необходимо да се въведе ограничение на продължителността на командироването, респективно краен срок на командироване: След решаване на въпроса за продължителността на конкурсните процедури ще се разреши и проблемът с дългосрочното командироване. Командироването трябва да бъде временно, но фиксирането в закона на максимален срок на командироване /например до един или до три месеца/ не може да обхване различните причини за командироване.

2. Конкурси

Нормативната уредба на процедурите по провеждане на конкурси за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, за първоначално назначаване в органите на съдебната власт, за повишаване в длъжност и за преместване на съдия, прокурор и следовател в органите на съдебната власт и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт се съдържат в ЗСВ, Наредба № 1/09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт /приета с решение на Пленума на ВСС, обн., ДВ, бр. 17/21.02.2017 г., в сила от 21.02.2017 г.; изменена през 2019 г., 2021 г. и 2023 г./ и Наредба № 2 от 23 февруари 2017 г. за показателите, методиката и реда за атестиране на съдия, председател и заместник-председател на съд /приета с решение на Пленума на ВСС по протокол № 7/23.02.2017 г., обн. ДВ бр. 21/10.03.2017 г., изм. и доп. в ДВ бр. 39/12.05.2021 г./.

По отношение продължителността на конкурсите:

Процедурата за провеждане на конкурсите е продължителна във времето, не може да отговори своевременно на нуждата от кадрова обезпеченост и ефектът е подмяна на законоустановените принципи и изисквания за кариерно развитие и заместване на конкурсното начало с института на командироването. Провеждането и приключването на

конкурсите извън разумните срокове доведе до затрудняване на нормалното осъществяване на правораздавателната дейност, до спорни практики, напрежение между отделните нива на съдилищата и задълбочаване на проблемите, в резултат на което намалява и доверието на обществото в съдебната система.

За да се гарантира своевременното попълване на длъжностите в съдебната система, следва конкурсите за повишаване да бъдат планирани и провеждани регулярно /например ежегодно, като може да се предвиди фиксиран времеви диапазон/ и отговорно, да се осигури спазването на разумни срокове за приключване на конкурсните процедури и на законовите изисквания. По този начин ще бъде прекратено продължителното командироване на съдии и ще се осигури своевременното кадрово обезпечаване на съответните органи на съдебната система.

Относно начина на организиране и провеждане на конкурсите:

ВСС трябва активно да участва в изменението на законодателната уредба за провеждане на конкурсите за повишаване в длъжност. Необходимо е да бъде извършен анализ и оценка на начина на тяхното провеждане, да се отчетат предимствата, да се установят недостатъците и пропуските и да се предприемат изменения в законодателната и подзаконовата уредба. Разработени са различни законопроекти, една част от които са обсъждани. Съществува разбиране общите събрания на съответната колегия/отделение по съответната материя в последващия инстанционен съд да дават становище по отношение на кандидатите, тъй като съдиите, упражняващи последващ инстанционен контрол, имат най-много преки и обективни впечатления от работата на кандидата за повишаване – допълнителен критерий по чл. 191а ЗСВ. Една част от съдиите поддържат общите събрания на съответната колегия/отделение по съответната материя в по-горния съд да избират комисия, която да класира в низходящ ред според заложените критерии всички кандидати за повишение, като предложенията подлежат на обсъждане и приемане с тайно гласуване от общото събрание, след което решението на общото събрание да се изпраща на СК на ВСС за вземане на решение за повишаване.

Следва да се обсъди и въпросът за децентрализиране на конкурсите и провеждане на такива за конкретен съдебен орган.

Сред съдиите съществува и мнение, че събеседването, проведено от конкурсната комисия с кандидатите, е удачен вариант за придобиване на непосредствени, допълнителни впечатления по отношение на всеки кандидат. Ако събеседването бъде отново въведено като част от конкурсната процедура, същото не следва да се превръща в изпит по съответното материално и процесуално право.

Трябва да се анализира доколко удачно е участието на хабилитирани лица в конкурсните комисии за конкурсите за повишаване в длъжност и за преместване на съдия.

СК на ВСС следва активно да участва и съдейства в обсъжданията за начина на организиране и провеждане на конкурсите сред професионалната общност.

Относно критериите и компонентите на оценяване:

Съгласно чл. 192, ал. 1 ЗСВ и чл. 39 от Наредба № 1/09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт при провеждането на конкурсите за повишаване в длъжност или преместване конкурсната комисия взема предвид резултатите от последното атестиране и проверките от по-горестоящите органи на съдебната власт и от Инспектората към ВСС, данните от

кадровото им дело и преценява разглежданите и приключените дела и преписки, избрани от конкурсната комисия и представени от кандидатите, въз основа на които прави обща оценка за притежаваните от кандидатите професионални качества.

ВСС следва да извърши анализ и да предприеме мерки за превръщане на атестирането на съдии от формална процедура в реален компонент от общата оценка за притежаваните от съдията професионални качества, който да има съществено значение при кариерното развитие, като настоява и за съответните изменения в законната и подзаконната правна уредба. Трябва да се приемат и правила, които да дисциплинират приключването на атестационните процедури, тъй като една от причините за продължителност на конкурсите е забавянето на изготвянето на атестациите освен по обективни, също и по субективни причини.

Времето, необходимо за разглеждане на приключените дела, избрани от конкурсната комисия и представени от кандидатите, въз основа на които комисията прави обща оценка за притежаваните от кандидатите професионални качества, е продължително, когато участват значителен брой кандидати. Практически се получава дублиране на разглеждането на приключени дела, избрани от конкурсната комисия и посочени от кандидата, от една страна, и разглеждането на приключени дела, избрани от помощната атестационна комисия и посочени от атестиращия съдия, от друга страна.

Подходящият опит /професионалният стаж – стаж в съответната система на органите на съдебната власт и юридически стаж/ е съотносима предпоставка за повишаване, но не може да бъде водещ критерий, поради което той е предвиден в чл. 191а, ал. 1 ЗСВ при еднаква обща оценка на няколко кандидати за повишаване в длъжност.

Към настоящия момент конкурсите се забавят и поради неточните справки, приложени към заявлението, от които конкурсната комисия избира три дела /чл. 39, ал. 2 от Наредба № 1/09.02.2017 г./, поради което ВСС следва да предприеме действия във връзка с уеднаквяване формата и начина на изготвяне на справките с достоверна информация.

По отношение на конкурса за младши съдии, младши прокурори и младши следователи:

Съгласно чл. 177, ал. 1 ЗСВ планирането на длъжности за младши съдии се извършва от СК на ВСС по предложение на административните ръководители на органите на съдебната власт за всяка следваща календарна година. Това планиране трябва да се извършва отговорно, като се прогнозира колко свободни длъжности ще има в съответните районни съдилища след изтичане на предвидения в чл. 240, ал. 1 ЗСВ двугодишен срок и по възможност прогнозираните бройки да не бъдат заемани чрез преместване.

Необходимо е да се променят начина на формиране и състава на конкурсните комисии. В тази насока съществуват разнообразни варианти в различни законопроекти, както и предлагани от магистратската общност – напр. дали в състава на конкурсната комисия да се включат съдии от ВКС, по един съдия от апелативен район, или само съдии от ВКС, или друг вариант. При конкурса за младши съдии и за първоначално назначаване на съдии се проверяват знанията на кандидата в областта на материалното право, правото на Европейския съюз и в областта на правата на човека, уменията му за практическо прилагане на теоретическите знания, поради което е целесъобразно в

конкурсната комисия за този вид конкурси да участват четирима съдии от ВКС и един хабилитиран учен по правни науки по съответната материя. С цел подобряване на подбора на младши съдии ВСС трябва да предприеме адекватни мерки, като усъвършенства конкурсната процедура. Следва да се обсъдят и въпросите за изпитите в края на обучението на младшите съдии в НИП, състава на комисиите за изпита и необходимостта от атестиране и оценяване на цялостната работа на младшия съдия преди назначаването му на длъжност съдия в районен съд. Назначаването на младшия съдия на длъжност съдия в районен съд трябва да се извършва след цялостна комплексна и задълбочена оценка и атестация на обучението и работата на младшия съдия в НИП и в съответния окръжен съд, която да отрази нивото на правните знания, уменията на младшия съдия да ги прилага практически, да анализира правнорелевантните факти, да ги подвежда под относимата правна норма, начина на обсъждане на доказателствата, експедитивността и дисциплинираността му и етичното му поведение. В комисията участие могат да вземат съответните преподаватели на младшия съдия в НИП, съдии от съответния окръжен съд и съдии от ВКС.

Относно конкурса за първоначално назначаване в органите на съдебната власт :

При определяне на бройките, за които да бъде обявен конкурс за първоначално назначаване /т. нар. външен конкурс/ в районни съдилища, СК на ВСС трябва да съобрази броя на младшите съдии, които следва да встъпят в районните съдилища след изтичане на срока по чл. 240, ал. 1 ЗСВ. По отношение на формирането и състава на конкурсните комисии е необходимо да се обсъдят варианти, предлагани и за конкурсната комисия за конкурса за младши съдии.

Мотивиране на решението на конкурсната комисия:

В Становище № 24 /2021/ на Консултативния съвет на европейските съдии /КСЕС/ „Развитие на Съветите на съдебната власт и ролята им в независимите и безпристрастни съдебни системи“, т. 21 е посочено, че „много от съдиите в Европа смятат, че решенията относно подбора и повишението на съдиите не се вземат само въз основа на техните качества. Поради това е прието, че е от решаващо значение Съветите да работят въз основа на етични правила и, доколкото е възможно, конкретни обективни критерии за назначенията и повишенията и да оценяват всеки кандидат в прозрачна процедура, завършваща с мотивирано решение. Съдиите, които смятат, че правата им са пренебрегнати, трябва да имат право на съдебна проверка.“ Във връзка с уеднаквяване на практиката си относно начина и обема на мотивиране на решенията на конкурсните комисии за класиране и доколко в мотивите се налага да се преповтарят данните, отразени в кадровите досиета, и констатациите в атестациите, с решение по т. 4 от протокол № 41/05.11.2024 г. СК на ВСС прие Указания във връзка с провеждането на конкурсите за повишаване и за преместване в длъжност в съдилищата.

При провеждане на всички конкурсни процедури следва да се избягват неформалните способи за лобиране за определени кандидати и неправомерните влияния. Назначаването и повишаването на съдии в съдебната система при прозрачна процедура, въз основа на обективни данни от независим орган с ограничен мандат, с предвидената в ЗСВ възможност за обжалване на решението е гаранция, че подборът и кариерата на съдиите се осъществяват по достойнство, с оглед тяхната квалификация, способности, почтеност и ефикасност

3. Атестиране

Съгласно чл. 30, ал. 5, т. 2 ЗСВ съдийската колегия на ВСС прави периодични и други атестации и приема комплексна оценка от атестирането на съдиите, административните ръководители и техните заместници в органите на съдебната власт и решава въпроси за придобиване и възстановяване на несменяемост.

Атестирането на съдиите се извършва от ВСС в предвидените в закона случаи, съобразно определените в чл. 198 и чл. 199 ЗСВ основни и специфични критерии и по правилата, регламентирани в Наредба № 2/23.02.2017 г. за показателите, методиката и реда за атестиране на съдия, председател и заместник-председател на съд /приета с решение на Пленума на ВСС по протокол № 7/23.02.2017г., обн. ДВ бр. 21/10.03.2017 г., изм. и доп. в ДВ бр. 39/12.05.2021г./, а по отношение на атестирането на административни ръководители – и съобразно критериите, предвидени в чл. 200 и чл. 201 ЗСВ.

С предприетите през 2016 г. промени на ЗСВ в частта за атестирането и приетата Наредба № 2/23.02.2017 г. се взеха предвид съществуващите преди това слабости и се съобразиха утвърдените стандарти в Становище № 17/2014/ относно оценката на работата на съдиите, качеството на правосъдието и зачитането на независимостта на съдебната власт на КСЕС. Въведените общи и специфични критерии, показателите и методиката дават възможност за обективна и всеобхватна оценка на професионалните и нравствени качества на съдията и на неговата социална компетентност. Качеството на правосъдието не е синоним на „производителността“ на съдебната система, поради което освен количествено оценяване на работата на атестирания въз основа на статистически данни и тяхното съпоставяне и анализ, от голямо значение е качествено оценяване на работата на съдията въз основа на съвкупен анализ и оценка на всички данни за неговата работа. Отмяната на съдебен акт при наличието на противоречива и неуеднаквена съдебна практика, или при прилагане на законова разпоредба, която впоследствие по време на въззивното или касационното производство е обявена за противоконституционна, не могат да обусловят намаляване на оценката за качеството на работа на съдията, което трябва да бъде отразено в атестацията. Възможността да се правят проверки на място в съответния орган, включително в съдебни заседания, които се ръководят от съответния съдия, провеждането на разговор с него осигуряват непосредствено наблюдение и лични впечатления на членовете на комисията за поведението на съдията.

Понякога атестирането се превръща във формална процедура. Съгласно чл. 71, ал. 1 от Наредба № 2/23.02.2017 г. комплексната оценка от атестирането на съдията представлява словесно обобщение на квалификацията, достиженията и професионалната му пригодност, преценени от сбора от цифровите оценки по отделните критерии за атестиране. От сбора на определените точки по всеки критерий се формира комплексната оценка от атестирането, която може да е положителна или отрицателна. Прави впечатление, че предвидените в чл. 204а, ал. 3 ЗСВ и чл. 71, ал. 4 от посочената наредба степени на положителната комплексна оценка /във възходящ ред: задоволителна; добра; много добра/ без диференциране във всяка отделна степен, влияят върху резултата от класирането в конкурс за повишаване само ако са налице различни степени на положителна комплексна оценка, но не и когато оценката е много добра. Около 95% от

съдиите са с оценка „много добра“ /общ сбор от броя на точките по отделните критерии от 91 до 100 точки/, всички се стремят към максималния брой точки и една част от съдиите възразяват срещу приетата оценка, което забавя конкурсните процедури. Висшият съдебен съвет следва да извърши анализ и да предприеме мерки за превръщане на атестирането на съдии от формална процедура в реален компонент от общата оценка за притежаваните от съдията професионални качества, който да има съществено значение при кариерното развитие. Въпросът за поставяне на точки и необходимостта от промяна в законната и подзаконната уредба трябва да бъде обсъден, като се заимстват добри практики от други европейски държави с подобни съдебни системи. В Становище № 17/2014/ относно оценката на работата на съдиите, качеството на правосъдието и зачитането на независимостта на съдебната власт на КСЕС, т. 42 изрично е посочено, че изразяването на резултатите за оценка да не става само във вид на точки, цифри, проценти или брой на постановени решения, защото ако тези методи се използват без допълнително обяснение и оценка могат да създадат невярна представа за обективност и сигурност. СК на ВСС следва активно да участва и съдейства в обсъжданията за ролята, значението и тежестта на атестациите като компонент от общата оценка при провеждане на конкурсите сред професионалната общност. Ако нормативната уредба /ЗСВ и подзаконните нормативни актове/ в частта за конкурсите бъде изменена в посока на определяне на по-голямо значение на атестациите в конкурсната процедура, то атестациите следва да бъдат детайлизирани във всяка отделна степен на положителна оценка.

По-голяма част от съдиите, участващи в помощни атестационни комисии, изпълняват съвестно, отговорно и дисциплинирано допълнителната дейност по атестирането на съответните съдии. Понякога при предложена от помощната атестационна комисия и определена от КАК по-ниска степен на положителна комплексна оценка след постъпило от атестирания съдия възражение СК на ВСС приема по-висока комплексна оценка, без достатъчна аргументация. Това създава сред магистратите съмнение в обективността на крайната оценка, недооценяване на извършената от помощната атестационна комисия работа и демотивиране на някои съдии да участват в помощни атестационни комисии, поради което при промяна на определената оценка/промяна на точките СК на ВСС следва да излага детайлна аргументация, съответно да промени констатациите и изводите. Подобна е ситуацията и при даване на повече точки или отнемане на точки при определена една и съща степен.

Атестацията има съществено значение за професионалното развитие на магистрата предвид въведената с чл. 204а, ал. 5 ЗСВ възможност за разработване и прилагане на индивидуален план за професионално развитие на конкретния съдия при установени в рамките на процедурата по атестирането специфични нужди или необходимост от подобряване на професионалните умения на атестирания съдия следва да се прилага широко.

За да се намали субективизма и да се прилагат обективни критерии за оценка при атестациите, Комисията по атестирането и конкурсите към ВСС следва да обобщава данните от атестирането на съдиите, да извършва анализ на атестациите, въз основа на който да уеднакви прилагането на критериите при атестиране, прилагането на еднакъв стандарт спрямо всеки атестиран съдия, както и да уеднакви обема на информацията,

която трябва да се съдържа в атестационните формуляри. В резултат на направения анализ могат да бъдат установени и съответните нужди от обучение на съдиите.

4. Преместване по чл. 194 ЗСВ

Решенията на ВСС за оптимизиране на щата и за ефективно разпределяне на човешките и материални ресурси чрез закриване на съдилища или с намаляване на числеността на броя на заетите съдийски длъжности в тях и разкриването им в друг равен по степен орган на съдебната власт следва да бъдат обусловени от натовареността на магистратите в съответното звено на съдебната система. Законодателната основа за тези решения са разпоредбите на чл. 30, ал. 2, т. 7 и т. 8, ал. 5, т. 6 и т. 7 и чл. 194 ЗС, като ВСС е приел Правила за преместване по реда на чл. 194 ЗСВ с решение по протокол № 4/31.01.2013 г. .

Практиката на ВСС относно преместването по чл. 194 ЗСВ е непоследователна и понякога е в противоречие с действителното съдържание и цел на посочената разпоредба. Начинът на работа на СК на ВСС във връзка с решаване на въпроса за натовареността чрез преместване на свободни щатове от съд в съд без наличие на обективни критерии, както и само въз основа на данните за съответната или предходната година, не следва да бъде споделен. Преместването на единични съдийски щатове от малки съдилища в големи съдилища с много щатни длъжности може да създаде проблем за малкия съд, ако не бъде извършен предварителен анализ на обективните критерии и преценка относно дълготрайното намаление на броя на делата, а не само през последната година. Съществува риск при една длъжност на съдия в малък съд и обективната му невъзможност да правораздава /напр. при продължително отсъствие поради болест или ползване на отпуск за отглеждане на малко дете/ съдът да преустанови работата или да се наложи командироване на съдия от друг съд.

За да се избегне закриването и разкриването на длъжности в един и същ орган на съдебната власт единствено за целите на преместване на конкретен съдия, е необходимо предварително обявяване на критерии и вътрешни правила за упражняване на това правомощие, тяхното спазване от членовете на ВСС, обективен анализ на натовареността на съда, в който се закрива съдийска длъжност за сметка на разкриването на такава длъжност в друг съд, установяването на трайност в параметрите на увеличаване или намаляване на натовареността на магистратите в определено звено на съдебната система, отчитане на потребностите на населението и на спецификите на съответната териториална област. Следва да се извърши проверка на релевантните обстоятелства за по-продължителен период, а не само за последната година, да се направи задълбочен анализ на последиците по отношение на гаранциите за достъп до правосъдие, ролята на съда сред обществеността по места и отражението върху общественото доверие в съдебната власт. За да се гарантира обективността на решенията на ВСС за преместване на определени съдии, е необходимо заявленията на желаещите за преместване да се разглеждат заедно, да се спазват предвидените в Правилата за преместване критерии, които могат да бъдат усъвършенствани, както и да бъде предвидена периодичност или определен времеви диапазон за разглеждане на заявленията.

За тези процедури административните ръководители на съответните съдилища трябва да бъдат информирани предварително, за да имат възможност да изразят

аргументирано обективно становище и при необходимост да представят обективни данни.

Процедирането по този начин би довело до избягване на чувството за несправедливо и дискриминационно отношение, както и за повишаване на общественото доверие в съдебната власт.

5. Избор на административни ръководители

Съгласно чл. 30, ал. 5, т. 4 ЗСВ съдийската колегия на ВСС определя броя, назначава и освобождава административните ръководители и техните заместници в органите на съдебната власт с изключение на председателя на ВКС, председателя на ВАС и главния прокурор. Начинът на упражняване на посоченото правомощие на ВСС е гаранция за доброто, ефективно, отговорно, професионално и прозрачно управление на съдилищата.

При избор на административни ръководители СК на ВСС следва да извършва обективна преценка на кандидатите относно предвидените в чл. 169, ал. 1 ЗСВ критерии, включително тяхната независимост, почтенност, чувство за отговорност, правна квалификация, справедливост, информираност за специфичните проблеми в съответния съд и способност за вземане на управленски решения, умение за работа в екип, умение за комуникация с други държавни органи, граждани и юридически лица, отношението му към съдебните служители. СК на ВСС трябва да отчита становището на общото събрание на съдиите от съответния съд, предвид измененията на ЗСВ със ЗИД на ЗСВ /ДВ, бр. 62/09.08.2016 г., в сила от 09.08.2016 г./, като в това отношение да проявява последователност. Необоснованото и неаргументирано незачитане на становището на общото събрание на съдиите лишава съдийското самоуправление от действителното му съдържание. Решенията за неизбиране на определени кандидати /отрицателните гласувания/ следва да бъдат мотивирани. При събеседването с кандидатите за административни ръководители от значение е предлагането на адекватни решения за разрешаване на специфичните за съответния съд проблеми. За съдилищата, за които не се явяват кандидати за административни ръководители е необходимо да се изследват причините, да се анализират и да се предприемат съответните решения.

Трябва да се запази предвиденото в чл. 169, ал. 1, изр. 2 ЗСВ изключение да се назначава съдия от по-ниско ниво на орган на съдебната власт, който отговаря на останалите изисквания по тази алинея, както и на изискванията по чл. 164 ЗСВ.

IV. НАТОВАРЕНОСТ И СЪДЕБНА КАРТА

1. Натовареност

Действителната натовареност на органите на съдебната власт е от съществено значение за кадровата дейност на ВСС, обективното администриране на съдебната система и качеството на правосъдието. Тя е от значение за определяне от Пленума на ВСС броя на съдиите във всички съдилища съгласно чл. 30, ал. 2, т. 8 ЗСВ, както и за определяне от СК на ВСС броя на съдебните служители и съдебните помощници съгласно чл. 30, ал. 5, т. 8 ЗСВ, чл. 341, ал. 2 и чл. 244 ЗСВ. Общата натовареност на съответния

съдебен район и орган на съдебната власт, както и натовареността на атестирания съдия в сравнение с другите съдии от същия орган на съдебната власт са едни от показателите, които следва да бъдат отчетени при атестирането съгласно чл. 198, ал. 2, т. 4 ЗСВ. Натовареността на съответния съдебен орган е от значение и за определяне на допълнително възнаграждение на съдията съгласно чл. 233, ал. 6 ЗСВ. Индивидуалната натовареност на привлечения към дисциплинарна отговорност съдия, прокурор или следовател, както и натовареността на органа на съдебната власт, в който е извършено нарушението, се вземат предвид при определяне вида и размера на дисциплинарното наказание за извършено нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ – чл. 309, ал. 2 ЗСВ.

Проблемът с неравномерната натовареност между съдилищата е основен в съдебната система, тъй като в резултат на неравномерно разпределение на работата между съдиите може да се стигне до забавяне на разглеждането и решаването на делата в разумен срок, до нееднакви условия при кариерното развитие на съдиите, до противопоставяне между различни съдилища и да бъде понижено общественото доверие в съдебната система.

През последните години ВСС е предприел множество действия, като за разрешаване на този въпрос са направени и законодателни промени. Приетите с решение по протокол № 62/16.12.2015 г. Правила за оценка на натовареността на съдиите /ПОНС/ са въведени в съдилищата от 01.04.2016 г. и са допълвани и изменяни около десет пъти – през 2016 г., 2017 г., 2019 г., 2021 г. и 2024 г. Дефинирането в чл. 4 от Правилата на натовареността на съдията като оценка на времето, което е необходимо за разглеждане и приключване на съдебните дела и за извършване на всички останали дейности, свързани с доброто осъществяване на правораздаването е точно. Въведени са обективни измерители за фактическа и правна сложност на делата – коефициенти за тежест на делата, определено е разполагаемо годишно време на един съдия за разглеждане и приключване на съдебни дела и са предвидени граници на нормалната натовареност на съдията. Съществува възможност за увеличаване на първоначално определения коефициент за тежест на делото чрез прилагане на коригиращи коефициенти, като през 2019 г. основанията за намаляване на първоначално определения коефициент за тежест на делото са отменени. Наблюдава се тенденция за повишаване на коефициента за тежест на съдебните дела, което не може да даде еднозначна насока за развитие и подобряване на оценката на натовареността, вкл. за справедливо натоварване на съдиите. Прави впечатление, че някои основания за увеличаване на първоначалния коефициент за тежест не отчитат действителната сложност на делото, други са рядко срещани и трудно постижими, както и не се отчитат някои разлики в развитието на дела с един и същ шифър. Независимо от положените от двата състава на ВСС усилия за развитие и промяна на ПОНС, новият състав на ВСС следва да извърши анализ доколко пълно са обхванати извършваните от съдиите дейности, при необходимост да прецизира и допълни първоначалните коефициенти за тежест на делата и основанията за увеличаване на предварително определените коефициенти. Необходимо е да довърши преоценката на коефициентите за тежест на граждански, търговски и фирмени дела и да прецизира обхвата на групите за натовареност. Еwentуално може да се наложи изменение и допълнение на Номенклатурата на статистическите кодове по граждански, търговски и фирмени дела, Номенклатурата на статистическите кодове по наказателни дела и ПОНС. Необходимо е да бъде регламентиран механизъм за контрол при поставяне на

увеличаващи коефициенти, което ще гарантира по-голяма обективност при отчитане на натовареността.

По отношение на статистиката:

В изпълнение на задължението си по чл. 30, ал. 5, т. 12 ЗСВ СК на ВСС ежегодно анализира и отчита степента на натовареност на апелативните, окръжните, районните, административните и военните съдилища чрез количествено изследване на натовареността на съдилищата, базирано на обобщените статистически таблици за дейността им за всяка година, изготвени съгласно чл. 30, ал. 5, т. 13 ЗСВ и приети от СК на ВСС. Достоверната статистика има голямо значение за отчитане степента на натовареност на съдилищата и съдиите и съответно за вземането на решения на ВСС във връзка със структурата на съдебната система и дейността на съдебните органи. Поради това е необходимо осигуряване на обективни и сравними статистически данни и постигане на единен стандарт за начина на тяхното изготвяне. Уеднаквяването на съдържанието на показателите, по които се съставя съдебно-статистическата отчетност и въвеждането на реалните данни в отчетните форми ще доведе до намаляване на риска за получаване на систематична грешка в статистическите отчети, което ще допринесе за постигане на адекватност и получаване на коректна информация. Следва да се обърне специално внимание на начина на образуване на делата, за да има реална изходна база при вземане на конкретните решения, свързани с натовареността. В тази насока съществува разнородна практика, която се отразява на действителните данни за статистиката, поради което трябва да се осъществява по-ефективен контрол за спазване на Правилника за администрацията в съдилищата.

За преодоляване на натовареността по граждански дела бяха реализирани различни законодателни промени в ГПК. Ефектът на приетите през 2017 г. и 2018 г. допълнения на ГПК по отношение на подсъдността на исковете за обезщетение по Кодекса за застраховането на увреденото лице срещу застраховател, Гаранционния фонд и Националното бюро на българските автомобилни застрахователи пред съда, в чийто район към момента на настъпване на застрахователното събитие се намира настоящият или постоянният адрес на ищеца, неговото седалище, или по местонастъпване на застрахователното събитие, са по-лесен достъп на правосъдие на пострадалите лица и по-равномерна натовареност на различните съдилища по отношение на посочената категория дела.

От съществено значение за преодоляване на неравномерната натовареност в заповедното производство е работата на съдии по проект „Продължаваща реформа в заповедното производство“ и приетите изменения и допълнения на ГПК, Част V, Глава 37 „Заповедно производство“ със Закона за изменение и допълнение на ГПК /ДВ, бр. 11 от 2023 г., в сила от 01.07.2024 г.; влизането в сила изменено на 01.07.2025 г., бр. 67 от 2024 г., в сила от 01.07.2024 г./. Реформата на заповедното производство има за цел да доведе до равномерно натоварване на районните съдии и ускоряване на производството, както и въвеждане на модерна, функционална и централизирана електронна система за управление на заповедното производство. Предприетите промени в подсъдността /чл. 410, ал. 6 ГПК/, с изключение на заявленията по чл. 417, ал. 1, т. 3, 6 и 10 ГПК, подадените заявления да се разпределят между всички районни съдии в страната, е съществена стъпка за изравняване натовареността на районните съдилища. Заповедните производства представляват най-големия процент от делата в районните съдилища и концентрацията на

тези производства в големите районни съдилища беше значителна, което водеше до забавяне на инструктивните срокове и понижаване на общественото доверие в съдебната система. Предвиденият начин на разпределение на заповедните производства дава възможност за регулиране, изравняване натовареността на районните съдии, което е в интерес и на съдилищата с по-малка натовареност, за да не се налага съкращаване на щатове поради трайно намалена натовареност под минималната за страната.

Във връзка с приетите изменения в заповедното производство е предвидено допълнително правомощие на СК на ВСС – да приема правила за разпределение на делата между съдиите, които разглеждат дела, разпределени по реда на чл. 9, ал. 3 ЗСВ, с цел изравняване на общата им натовареност /чл. 30, ал. 5, т. 20 ЗСВ/. В изпълнение на това правомощие на 10.12.2024 г. СК на ВСС е приела Правила за разпределение на делата по реда на чл. 9, ал. 3 ЗСВ, в сила от 01.07.2025 г. За отчитането на конкретни резултати относно намаляване на разликата в натовареността между различните съдилища вследствие на измененията в заповедното производство е наложително изтичането на определен период на наблюдения и анализ. Съгласно чл. 9, ал. 4 ЗСВ ВСС е длъжен на всеки 6 месеца да определя степента на натовареност на съдиите от отделните районни съдилища с дела по чл. 9, ал. 3, изр. 1 ЗСВ въз основа на данните за общата им натовареност, като прилага правилата на чл. 30, ал. 5, т. 20 ЗСВ. За да се избегне опасността от затрупването на съдебни органи с ниска численост на делата, е необходимо осъществяването на постоянен мониторинг, а не само на шест месеца. С оглед заложения в чл. 9, ал. 3 ЗСВ принцип за разпределение на заповедните дела между всички районни съдии в страната, които са определени да разглеждат такива дела, следва да се отчита натовареността на отделния съдия, а не натовареност по съд. Разпределението следва да става между всички, а не само между всички съдии от т. нар. „ниско натоварени съдилища“.

Друг начин на разрешаване на проблема с неравномерната натовареност на съдилищата е оптимизирането на щата и ефективното разпределяне на човешките и материални ресурси чрез закриване на съдилища или намаляване на числеността на броя на заетите длъжности в някои съдилища и разкриването им в друг равен по степен съд съгласно чл. 30, ал. 2, т. 7 и т. 8, ал. 5, т. 6 и т. 7 и чл. 194 ЗСВ. Тези решения на кадровия орган рефлектират върху цялостното функциониране на националната съдебна система, поради което преди да бъдат приети трябва да бъде извършен детайлен анализ на всички относими обстоятелства. При определяне на броя на съдиите в един съд ВСС следва да вземе предвид степента на натовареност, да установи трайна тенденция ли е увеличаването или намаляването на натовареността в съответния съд, да съобрази потребностите на населението и спецификата на съответната териториална област, както и да спазва съгласувателната процедура с административния ръководител на съответния орган на съдебна власт по чл. 30, ал. 2, т. 8 ЗСВ. Кадровата обезпеченост на съдилищата налага ВСС да се съобразява не само с по-голямата натовареност на големите съдилища и предимно в столицата, но да отчита и функционалните затруднения в малките съдилища предвид малкия брой съдии и разнообразната материя дела, които се разглеждат в тези съдилища без специализация. За да бъде съкратена щатна бройка, е необходимо да се извърши анализ на свободните длъжности в съответните инстанционни съдилища в страната, да се прецени дали евентуалното съкращаване на щатна бройка ще доведе до натоварване на останалите съдии повече от средното за страната, да се отчита дали има

промяна в законодателството относно подсъдността на определена материя дела или въвеждането на нова материя дела и доколко това ще доведе до увеличение на натовареността. При наличие на свободни длъжности в определен съд, но голяма натовареност, щатните бройки трябва да останат, за да могат да бъдат командировани съдии.

За разтоварване на съдилищата следва да бъдат използвани съдебните спогодби и медиацията като способ за алтернативно решаване на спорове. В края на 2019 г. бяха предприети действия за реформа в областта на алтернативното разрешаване на спорове чрез института на медиацията и благодарение на дейността на работните групи и ВСС се направиха изменения и допълнения в ГПК и Закона за медиацията през 2025 г., като се предвиди задължителна информационна среща за процедура по медиация по определен кръг граждански и търговски дела. Пленумът на ВСС прие Наредба № 11/30.10.2023 г. за структурата и организацията на дейността на съдебните центрове по медиация, Наредба № 10/30.10.2023 г. за подбора, статута и дейността на медиаторите в съдебните центрове по медиация, Наредба № 12/28.07.2025 г. за медиаторите и процедурите в съдебните центрове по медиация и Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 11/30.10.2023 г. Започнатата дейност по изграждане на съдебните центрове по медиация следва да продължи и при новия състав на ВСС. В ЕИСС беше разработен и внедрен модул за администриране на провежданите медиации по делата, който осигурява електронно администриране на информационните срещи и процедурите по медиация, поддържане на актуални списъци на медиатори и центрове, както и автоматизирана статистическа отчетност. Модулът функционира в реална среда от края на 2025 г. и позволява системно събиране на данни.

Степента на натовареност на съдиите рефлектира върху преценката относно броя на съдебните служители, вкл. съдебните помощници съгласно чл. 30, ал. 5, т. 8 ЗСВ, чл. 341, ал. 2 и чл. 244 ЗСВ. Към настоящия момент в различните органи на съдебна власт няма еднаква обезпеченост със съдебни служители. Следва да се предприемат действия за оптимизиране работата на съдебната администрация, които да повишат мотивацията им за работа и качеството на извършваната от тях дейност, което от своя страна ще подобри и правораздавателната дейност.

В някои съдилища съдебните помощници, които са високо квалифицирани кадри с юридическо образование, не се използват пълноценно. Съществува мнение сред магистратите правата и задълженията на съдебните помощници да се разширят и уредят по законодателен ред. За предприемането на промени в техните функции, права и задължения е необходимо широко обсъждане сред съдиите.

По отношение разпределението на делата:

Разпределението на делата и преписките в органите на съдебната власт се извършва на принципа на случайния подбор чрез равномерно електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им при спазване изискванията на чл. 360б ЗСВ съгласно чл. 9, ал. 1 ЗСВ, като принципът на случайния подбор при разпределението на делата в съдилищата се прилага в рамките на колегиите или отделенията. Приетата с Решение на ВСС по протокол № 57/04.12.2014 г. Единна методика по приложението на принципа за случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища е изменена и актуализирана през 2015 г., 2017 г., 2018 г., 2024 г. и 2026 г. С решение на ВСС по протокол № 37/29.09.2015

г. се въведе в експлоатация Централизирана система за разпределение на делата във всички съдилища в Република България, считано от 01.10.2015 г.

С разработването и въвеждането на ЕИСС по проект „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“, осъществен от ВСС по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., се постигна съществена промяна в работата на съдебната система, промени се начинът на водене на документооборота, а чрез надграждането на ЕПЕП се създаде възможност за инициране на делото и подаване на документи по електронен път, получаване на информация за движение на делото и постановените съдебни актове.

Във връзка с възникнали проблеми при работата с ЕИСС през 2023 г. беше съставена работна група от съдии от ВКС, която да извърши необходимите проверки, анализи и представи доклад пред СК на ВСС относно констатираните проблеми при случайното разпределение на делата в ЕИСС с възможни разрешения във връзка с усъвършенстване на ЕИСС и допълване на горепосочената Единна методика. Докладът и направените в него предложения за изменение на Единната методика бяха представени на съдилищата за становище и голяма част от тях депозираха становища във ВСС, които бяха обсъдени в комисия „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ /КСКНСС/ и с решение по протокол № 6/27.02.2024 г. СК на ВСС прие направените от КСКНСС предложения за изменение на Единната методика – в т. 4.2. „Прилагане на подбора без участие на определени съдии“ се създаде нова буква „е“: „в случай на констатирано неравномерно разпределение на дела поради технически или организационни причини – с мотивирано разпореждане на административния ръководител“.

По отношение на равномерното разпределение на делата след въвеждане на ЕИСС прави впечатление, че понякога се стига до неравномерно разпределение на делата, неравномерна натовареност на съдиите в съответния съд и до възникване на значителна разлика във времето на насрочването на делата. В тези случаи административният ръководител следва да използва предвидения механизъм в т. 4.2, б. „е“ за регулиране на разпределенията, да поеме отговорност чрез използване на различни функционалности на ЕИСС с цел осигуряване на еднаква натовареност на съдиите по отношение на разглеждането на делата и за преодоляване на съществуващата значителна разлика при насрочването на делата и за поддържане на равномерното им разпределение.

2. Съдебна карта

Оптимизацията на съдилищата в Република България е част от мерките на ВСС по плана за действие за изпълнение на препоръките от различни доклади на Европейската комисия през различни години по механизма за сътрудничество и оценка. В рамките на проекта „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“ през 2020 г. бяха представени четири проекта за модели за реформа на съдебната карта на районните съдилища. Критериите за реформиране на съдебната карта, които са определени през 2015 г. с решение по протокол № 40/15.7.2015 г. на ВСС, са възприети и от настоящия състав на ВСС с решение на Съдийската колегия по протокол

№ 31/01.10.2019 г. Приетият от настоящия ВСС модел за реформа /модел 4/ поставя въпроси, които подлежат на обсъждане.

Събраните от двата състава на ВСС данни за реформа на съдебната карта и изготвените през 2015 г. и следващите години документи не са актуални към настоящия момент, предвид изминалия дълъг период от време, не отговарят на динамиката на демографските, икономическите и социални фактори, действащи в съдебните райони, както и на развитието на технологиите. Поради това за да бъде взето решение от ВСС за реформиране на съдебни структури, се налага да се направи задълбочена преценка за необходимостта от реорганизиране на съдебните райони и функционален анализ на относимите данни. Закриването или преструктурирането на съдебни органи не е самоцел, а чрез него следва да се постигне по-добра ефективност на правосъдната дейност, по-голяма бързина при разглеждането и решаването на делата, като се запази реалният достъп до правосъдие. Промяната на съдебната карта не трябва да се прави за сметка на натоварване на част от съдилищата с норма над средната за страната, защото това ще доведе до забавяне на някои производства или до намаляване на качеството на правораздаването от съдилищата, нито за сметка на икономии в бюджетната сфера. Следва да се установят и анализират актуални данни за натовареността на съдилищата в сравнителен план, като се вземат предвид особеностите при определени съдебни производства, видовете дела, които се разглеждат, спецификата на региона и кадровата обезпеченост, да се отчетат данните от окончателното преброяване на населението и актуалните към последната година данни в НСИ, да бъдат съобразени демографските тенденции за обезлюдяване на отделни територии и увеличаване на населението в други, транспортната достъпност до съдилищата, да се извърши внимателно обсъждане на всички относими фактори, на мнението на всички заинтересовани страни, магистратите, съдебните служители, включително на местните власти.

След измененията в заповедното производство, създадената нова система за онлайн разпределение на заявленията за издаване на заповед за изпълнение, с изключение на заявленията по чл. 417, ал. 1, т. 3, 6 и 10 ГПК, в цялата страна и подобряване на цифровизацията на административното правосъдие е необходимо изтичането на определен период на наблюдения и анализ, за да се прецени ефектът на направените промени, което ще има значение за реформата на съдебната карта.

V. ОБУЧЕНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Принципът на правовата държава в условията на демокрация изисква качествено правосъдие, гаранция за което е компетентността на всеки магистрат – съдия, прокурор или следовател. Много съдии имат дълбоко вътрешно чувство за дълг и професионална отговорност и си поставят високи стандарти. Предвид променящата се правна уредба, въвеждането на нови правни материи, налагането на европейски стандарти, развитието на съдебната практика на ВКС и ВАС, практиката на Съда на Европейския съюз /СЕС/ и правната доктрина, развитието на технологичните процеси, е необходимо магистратът непрекъснато да повишава професионалната си квалификация, което е негово право и задължение.

Задължението за организиране квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите е възложено на ВСС с разпоредбата на чл. 30, ал. 2, т. 3 ЗСВ. Съгласно чл.

252, ал. 1 ЗСВ в състава на управителния съвет на Националния институт на правосъдието /НИП/ се включват петима представители на ВСС, като чрез тях ВСС трябва активно да участва и сътрудничи на НИП за осъществяване на задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши съдия, младши прокурор, и младши следовател, на задължително въвеждащо обучение на съдиите, прокурорите и следователите при първоначално назначаване в органите на съдебната власт, на поддържането и повишаването на квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите /текущото обучение/, членовете на ВСС, главния инспектор и инспекторите от Инспектората към ВСС, съдебните помощници, прокурорските помощници и съдебните служители.

Участието на съдиите в провежданите обучения като обучаеми и обучители следва да се отчита при атестирането и да се отразява на кариерното израстване на съдията.

Съгласно чл. 257, ал. 1 ЗСВ учебните програми на НИП се приемат от управителния съвет по предложение на директора след съгласуване с Пленума на ВСС. ВСС следва да съдейства за разработване на програми за обучение, при които магистратите да задълбочават познанията си в областта на националното, европейското и международното материално и процесуално право, както и да придобият нови знания и умения при прилагане на нови правни материи, знания по чужди езици, алтернативни средства за разрешаване на правни спорове, прилагането на новите технологии и програмни продукти в практиката и др. За удовлетворяване на очакванията и потребностите на магистратската общност от разширяването и придобиването на допълнителни и нови знания и умения и за да бъдат темите, по които се провеждат обученията актуални и практически насочени, е необходимо при изготвяне на програмите за задължително и първоначално обучение и за повишаване на квалификацията /текущо обучение/ да се извършва проучване на нуждите от обучение и консултации с магистратите от всички нива. Въз основа на анализ на индивидуалните оценки /атестациите/ на съдиите и резултатите ВСС би могъл да извърши преценка за необходимостта от обучение по определени теми. Следва да се обсъди въпросът за необходимостта от задължително обучение на първоначално назначените съдии в административните съдилища, като се съобрази мнението на действащите административни съдии.

Добра практика е плановото провеждане на регионални обучения или обсъждания на актуални практически въпроси – в различни съдилища или по съдебни райони.

При изпълнение на правомощието си по чл. 261 ЗСВ съдийската колегия на ВСС трябва да извършва по-прецизна преценка кои курсове да са задължителни за съдиите в случаите на повишаване в длъжност, назначаване за административен ръководител и специализация.

За повишаване професионалната подготовка на младшите съдии е наложително да се обсъдят изготвените от НИП предложения за усвършенстване на модела на първоначалното задължително обучение на младшите съдии. Следва да се обсъди и въпросът за необходимостта от задължително обучение на първоначално назначените съдии в административните съдилища, като се съобрази мнението на действащите административни съдии. Програмите за обучение без откъсване от работа /текущо обучение/ трябва да предлагат възможността за обучение в случай на промени в кариерата, напр. преместване от наказателно отделение в гражданско отделение или

обратно, поемане на даден пост като председателство на съд или отделение и др. Във връзка с развитието на технологиите, дигиталната трансформация, появата и напредъка на изкуствения интелект ВСС следва да осигури обучението на съдийската общност.

ВСС чрез своите представители в управителния съвет на НИП трябва да е съпричастен към подбора на състава на програмния съвет на НИП /чл. 253, т. 5 ЗСВ/ и преподавателите, към преценката на техните професионални, експертни и етични качества, които са от значение за провеждане на качествено обучение и постигането на очакваните високи стандарти в обучителния процес.

VI. ДИСЦИПЛИНАРНИ ПРОЦЕДУРИ И ЕТИЧНИ СТАНДАРТИ

Дисциплинарната отговорност е средство, чрез което се гарантира пред обществото, че съдебната власт изпълнява професионално функциите си, като по този начин се повишава общественото доверие в съдебната система.

През 2016 г. се предприе законодателна промяна в правната уредба на производството по реализиране на дисциплинарната отговорност на магистратите - изменение на Глава 16 „Дисциплинарна отговорност“ от ЗСВ, а с решение по протокол № 10/30.03.2021 г. на СК на ВКС на основание чл. 13 АПК са приети Вътрешни правила за дисциплинарната дейност на СК на ВСС. В по-голямата си част законовата и подзаконовата правна уредба съответства на становище № 3 /2001/ на КСЕС относно принципите и правилата, определящи професионалното поведение на съдиите, в частност етика, несъвместимо поведение и безпристрастност, Магна харта на съдиите от 17.11.2010 г., становище № 18 /2015/ на КСЕК „Положението на съдебната власт и отношението ѝ с останалите власти в държавата в модерната демокрация“, както и на последващото становище № 27 /2024/ на КСЕС относно дисциплинарната отговорност на съдиите.

Поради това, че дисциплинарната отговорност е тясно свързана с независимостта на съдебната власт, производството за нейното реализиране трябва да е ясно, прозрачно, обективно и справедливо, при спазване на определените принципи за нарушения, предвидени в ЗСВ. Не представлява основание за ангажиране на дисциплинарната отговорност на съдията постановеното от него решение, тълкуването на закона, установяването на фактите въз основа на доказателствата, несъобразяването с константната съдебна практика или отправянето на преюдициално запитване и спиране на съответното производство. Законното упражняване на правата на съдията и осъществяването от него съдопроизводствени действия във връзка с разглеждане на конкретно дело не трябва да водят до дисциплинарна отговорност. При преценка дали е налице някое от предвидените в чл. 307, ал. 3, т. 1, т. 2 и т. 4 ЗСВ дисциплинарни нарушения следва да се съобразят и оценят посочените в т. 52 от Вътрешни правила за дисциплинарната дейност на СК на ВСС обстоятелства, включително обективните условия, при които той изпълнява своите задължения. Наложено дисциплинарно наказание трябва да е пропорционално, а уволнението да се постановява като крайна мярка в изключително тежки случаи.

ВСС следва да проявява последователност и единен подход при определянето на дисциплинарни нарушения и налагането на дисциплинарни наказания, поради което се налага новият състав на ВСС да направи задълбочен анализ на дисциплинарната си

практика и на практиката на ВАС с цел прилагане на еднакви критерии и стандарти, предвидимост на дисциплинарни производства и изключване проявите на субективизъм.

Във връзка с предвиденото в чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ дисциплинарно нарушение, изразяващо се в нарушаване на Кодекса за етично поведение на българските съдии, което накърнява престижа на съдебната власт, следва да се прави разграничение между поведението, което трябва да подлежи на дисциплинарна отговорност, и неетичното поведение, което не накърнява престижа на съдебната власт.

За да се избегнат случаите на неетично поведение на съдии при изпълнение на служебните им задължения и извън съдебната сграда, включително проявата на неуважение към страни в процеса или техни процесуални представители, се налага да се изготвят минимални стандарти /насоки/ за етично поведение, които да се прилагат от всички съдии. Това би било и в съответствие с препоръките, дадени в становище № 21 /2018/ на КСЕС „Превенция на корупцията сред съдиите“. Удачно е разработването на тези стандарти да бъде направено с участието на съдии от различни съдебни инстанции.

При реализирането на дисциплинарната отговорност и установяването на нарушения на Кодекса за етично поведение на българските съдии следва да се създадат гаранции за защита на магистратите от субективно санкциониране. При преценката за нарушение на етичните правила и норми е необходимо да се изхожда от наличието на конкретни, обективни и установени данни.

ВИ. СЪДЕБНА АДМИНИСТРАЦИЯ

На основание чл. 342, ал. 1 ЗСВ по предложение на всяка от колегите Пленумът на ВСС приема правилници за администрацията на съответните органи на съдебната власт. С правилниците се определят звената на администрацията, функционалните им характеристики, организацията на работата в администрацията на органите на съдебната власт, длъжностното разписание, типовите длъжностни характеристики на съдебните служители, редът за провеждане на конкурс, условията за несъвместимост за съдебен служител и органите по назначаването им – чл. 342, ал. 2 ЗСВ. Действащият към настоящия момент Правилник за администрацията в съдилищата е приет с решение на Пленума на ВСС по т. 7 от протокол № 25/03.08.2017 г. на основание горепосочената разпоредба и следва да бъде осъвременен и хармонизиран със ЗСВ и настъпилите организационни и технологични процеси. Средствата за работна заплата се определят на база утвърдена от ВСС численост на персонала и Класификатор на длъжностите в администрацията на съдилищата, в който са определени минималните стойности и диапазони на основните заплати на съдебните служители по длъжности и нива. На 10.02.2026 г. СК на ВКС утвърди Класификатор на длъжностите в администрацията на съдилищата, в сила от 01.01.2026 г., в изпълнение на решение на Пленума на ВСС от 05.02.2026 г. във връзка с Решение № 47 от 21.01. 2026 г. на Министерския съвет. С промените в него се обезпечават 5 % увеличение на трудовите възнаграждения за съдебните служители. ВСС определя размера на сумите за ранговете и процента на допълнителното месечно възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит.

Към настоящия момент съществува необходимост от разрешаване на проблемите, свързани с кадровата обезпеченост, натовареността, организационните модели и

устойчивото функциониране на съдебната администрация. Трябва да има яснота относно съотношението между съдии и съдебни служители /обща и специализирана администрация/, както и между съдии и съдебни помощници, което съотношение да се спазва от СК на ВСС по отношение на всички съдилища. За да бъдат назначавани компетентни кадри за съдебни служители, е необходимо увеличение на трудовото възнаграждение при първоначално назначаване, както и на възнаграждението за ранг. При определяне на допълнителното възнаграждение следва да се отчита съвместяването на длъжности, както и допълнително възложените за извършване дейности.

Съгласно чл. 74 от Закона за държавния бюджет на РБ за 2026 г. считано от 01.08.2026 г. индивидуалните основни месечни заплати на всички държавни служители по Закона за държавния служител и месечните трудови възнаграждения на заетите по Закона за съдебната власт се определят така, че същите, намалени със задължителните осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице и дължимия данък, да не са по-ниски от получаваните към 31.07.2026 г. индивидуални основни месечни заплати за заетите по Закона за държавния служител и месечни трудови възнаграждения на заетите по Закона за съдебната власт, намалени с дължимия данък. Решението на бюджетната комисия на ВСС да няма компенсации за новите служители може да доведе до трудности или невъзможност за назначаването на нови хора предвид по-ниските заплати.

VIII. БЮДЖЕТ, ТРУДОВИ ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯ, УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА

1. Бюджет и финанси

Една от гаранциите за независимост на съдебната система е предвиденият в чл. 117, ал. 3 от Конституцията на Република България самостоятелен бюджет на съдебната власт. В т. 21 от Становище № 28/2025/ на КСЕС относно значението на благосъстоянието на съдиите за правораздаването е посочено, че адекватното финансиране на съдебната система е тясно свързано с нейната независимост, достъпа до правосъдие и правото на справедливо изслушване в разумен срок.

Бюджетът на съдебната власт следва да осигурява необходимите за правилното функциониране на съдебната система и нейните органи човешки, материални и финансови ресурси, да е съобразен със стратегическите цели, предвидените реформи и потребностите на органите на съдебната власт за нормално и ефективно протичане на различните съдебни производства и свързаните с тях работни процеси. При неговото формиране е необходимо да се анализират финансовите прогнози и да се съобразяват ясни критерии и принципи. Следва да се отчитат натовареността, кадровата обезпеченост, материалната база и нейното състояние във всеки отделен орган на съдебната власт. Финансирането на съдилищата е част от държавния бюджет, като ВСС трябва да участва активно, както при изготвянето, така и при крайното формиране на бюджета на съдебната система.

През 2022 г. ВСС прие Методология за програмно бюджетиране в съдебната власт. Процесът на преминаване към програмно бюджетиране следва да бъде завършен и усъвършенстван, тъй като този начин на бюджетиране на съдебната власт цели по-добро разпределение на бюджетните ресурси, тяхното ефикасно разходване и дава възможност

средствата да се разпределят и отчитат по предварително определени стратегически цели, бюджетни програми и дейности, а не само по общи административни разходи. Чрез него би се постигнало по-адекватно планиране и управление на човешките ресурси, извършваните дейности и необходимите за това средства.

ВСС трябва да извършва дългосрочно планиране и дългосрочна инвестиционна програма на капиталовите разходи, като капиталовите разходи се планират за няколко години напред, а ежегодно да бъдат актуализирани в рамките на утвърдения годишен бюджет на съдебната власт.

Разпределението на средствата между отделните органи на съдебната власт трябва да се осъществява въз основа на ясна и прозрачна методика.

Следва да бъде обсъден отново въпросът за актуализиране на размера на държавните такси, като ВСС извърши необходимия анализ, отчитайки различните видове производства с цел постигане на справедлив баланс между финансовата устойчивост на системата и ефективния достъп до правосъдие.

Необходимо е подобряване на дейността на ВСС, както по планирането, така и по изпълнението на бюджета. Съществува проблем при изпълнението на приходната част от бюджета на съдебната власт по отношение на събираемостта на вземанията в полза на бюджета на съдебната власт – държавни такси, глоби, разноски и др. Провеждането от ВСС на срещи с представители на Министерство на финансите, НАП, ЧСИ ще спомогне за набелязване на проблемите и разрешаването им. Новоизбраният състав на ВСС следва да извърши проверка на сключените по различни проекти и програми договори и тяхното изпълнение.

2. Трудови възнаграждения

Независимостта на съдебната власт и на всеки един съдия представлява предпоставка за предоставянето на справедливо и безпристрастно правосъдие в защита на човешките права и основните свободи. В международните стандарти за независимост на съдебната власт /напр. Основни принципи на ООН относно независимостта на съдебната власт, Европейска харта за статута на съдиите, Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, Становище № 1 на КСЕС, Всеобщата харта на съдията/, практиката на Съда на Европейския съюз и различни решения на Конституционния съд на Република България се приема, че адекватното възнаграждение на съдията е институционална гаранция, която позволява на съдията да изпълнява функциите си свободно и независимо, както и че равнището на възнаграждението трябва да бъде такова, че да предпазва съдиите от всякакви форми на натиск. Правилата за определяне на възнаграждението на съдиите трябва да имат законова основа и да бъдат обективни, предвидими, устойчиви и прозрачни. Възнаграждението следва да бъде гарантирано от закона, да бъде съизмеримо с професионалните им отговорности, публичните им задължения, техния труд и достойнството на професията.

Висшият съдебен съвет като представител на съдебната власт, който следва да отстоява и осигурява нейната независимост, трябва във всеки случай на изменение на законодателната уредба по отношение на възнагражденията на магистратите да изразява ясно и непоколебимо позицията си, с подробни аргументи. Независимо, че в края на м. юни 2026 г. Пленумът на ВСС изрази отрицателно становище по проекта на Решение на

Министерския съвет за одобряване на законопроект за държавния бюджет на Република България за 2026 г. с подробна аргументация относно възнагражденията и осигурителните вноски, с § 21, т 1 от ПЗР на ЗДБРБ за 2026 г. беше изменена разпоредбата на чл. 218, ал. 2 ЗСВ /изм., ДВ, бр. 69/31.07.2026 г., в сила от 31.07.2026 г./ в смисъл, че основното месечно възнаграждение за най-ниската съдийска, прокурорска и следователска длъжност се определя в размер на 60 на сто от основното месечно възнаграждение на народен представител. С посочената разпоредба се засягат бюджетната самостоятелност на съдебната власт и основният конституционен принцип, предвиден в чл. 8 от Конституцията на Република България, за разделение на властите. От една страна, възнагражденията на съдиите са тясно обвързани с възнагражденията на народните представители, като всяка промяна в Правилника за организацията и дейността на Народното събрание може да промени възнагражденията на магистратите без изменение на ЗСВ. От друга страна, не са ясни критериите за определяне на горепосочения коефициент, същите не са предварително установени, обективни и прозрачни, като е игнорирано съобразяването с актуалните социални и икономически условия в страната. Това ще рефлектира и върху възнагражденията на съдебните служители, което може да доведе до отлив на кадри и затруднения в привличането на нови специалисти, което от своя страна може да се отрази върху качеството на съдебната дейност.

В правомощията на Пленума на ВСС е да определя възнагражденията на съдиите, прокурорите и следователите /чл. 30, ал. 1, т. 10 ЗСВ/, а въз основа на степента на натовареност на съответния орган на съдебната власт ВСС определя допълнително възнаграждение на съдия, прокурор или следовател /чл. 233, ал. 6 ЗСВ/. През 2018 г. Пленумът на ВСС прие Правила за определяне и изплащане на средства за допълнителни трудови възнаграждения, които са допълнени и изменени през 2019 г., 2022 г., 2023 г. и 2025 г., а през 2021 г. СК на ВСС прие Правила за определяне и изплащане на допълнителни възнаграждения на съдии по реда на чл. 233, ал. 6, изр. 1 ЗСВ. Допълнителните трудови възнаграждения по чл. 233, ал. 6 ЗСВ са обвързани с натовареността, при определянето на която възникват проблеми предвид некоректната статистика, различния начин на образуване на дела и различните практики в съдилищата при въвеждането на коригиращи /утежняващи/ фактори в системата и коефициентите, използвани във формулата за претегляне на делата /ФПД/, които са от значение за случайното и справедливо разпределение на делата. ВСС следва да положи усилия при уеднаквяване на начина на статистиката и коефициентите във ФПД, като се изготвят съответните правила, а при необходимост да се променят Правилата за работа на администрацията в съдилищата. В т. 45 от Становище № 17/2014/ относно оценката на работата на съдиите, качеството на правосъдието и зачитането на независимостта на съдебната власт на КСЕС използването на индивидуалната оценка за определяне на заплатите и пенсиите на съдиите трябва да се избягва; такъв процес би могъл явно да окаже влияние върху поведението на съдиите /в ущърб на страните в отделни случаи/, а също и да застраши независимостта на съдебната власт.

Съществува разлика между възнагражденията в различните по степен съдилища, която следва да се преразгледа и да се създаде подходящ механизъм за определяне на съотношението между тях, без да се намалява възнаграждението на което и да е ниво.

3. Управление на собствеността

Едно от правомощията на ВСС след приемането на чл. 130а от Конституцията на РБългария /ДВ, бр. 100 от 18.12.2015 г./ и изменението през 2016 г. на ЗСВ е управлението на недвижимите имоти на съдебната власт. Съгласно чл. 130а, ал. 2, т. 6 от Конституцията на РБългария и чл. 30, ал. 2, т. 5 ЗСВ Пленумът на ВСС управлява недвижимите имоти на съдебната власт. Тази дейност се осъществява чрез комисия „Управление на собствеността“ към Пленума на ВСС /чл. 18 от Правилника за организация на дейността на ВСС и на неговата администрация/ и дирекция „Управление на собствеността на съдебната власт“, съответно с отдели „Сграден фонд, стопанисван от съдилищата“, „Сграден фонд, стопанисван от прокуратурите“ и „Инвестиции и строителство“, организирана основно в две направления: организиране управлението и стопанисването на имотите на съдебната власт; изпълнение на инвестиционната програма на ВСС за строителство и основен ремонт на дълготрайни материални активи и действия по реализирането ѝ.

Предпоставка за нормалното и ефективно протичане на различните съдебни производства и свързаните с тях работни процеси в съдебната система е правилното управление на недвижимите имоти на съдебната власт. След инвентаризация и установяване състоянието на сградния фонд и проучване на необходимостта от ново строителство, реконструкции, основни и текущи ремонти, включително като анализира предложенията на органите на съдебната власт, ВСС трябва да извърши дългосрочно планиране и дългосрочна инвестиционна програма по обекти и капиталови разходи. Годишната инвестиционна програма не е достатъчна за ефективно управление на собствеността на съдебната власт, поради което следва да се предприеме дългосрочна инвестиционна политика, като капиталовите разходи се планират за няколко години напред, а ежегодно да бъдат актуализирани в рамките на утвърдения годишен бюджет на съдебната власт, като се отчитат и настъпилите изменения в цените и възнагражденията.

При изготвяне на дългосрочните и годишните програми и вида на предстоящите за извършване дейности е необходимо да се съобразяват също наличието на достъп на хората с увреждания до съдебната сграда, регистратурата, деловодствата и съдебните зали, функционалността на помещенията, осигуряването на безопасна среда за работа на съдиите и съдебната администрация. Като дългосрочен план може да бъде обсъден въпросът за обследване на енергийната ефективност на съдебните сгради с оглед намаляване на разходите за отопление.

ВСС следва да осъществява предварителен, текущ и последващ контрол по реализирането на инвестиционната политика, по извършването на ново строителство, реконструкция и основни ремонти на сградния фонд на съдебната власт. Съгласно чл. 54, ал. 2 от Правилника за организация на дейността на ВСС и на неговата администрация Пленумът на ВСС е длъжен да съставя тримесечна информация за разходите по бюджетни програми, както и отчет за изпълнението на програмния бюджет към полугодieto и за годината, като отчетите за изпълнението на програмния бюджет към полугодieto и за годината се представят в Министерството на финансите, Народното събрание и Сметната палата. За да е налице прозрачност, информираност и яснота сред съдиите, е необходимо ежегодното отчитане на изпълнението на годишните и

дългосрочните разчети за изразходваните средства с инвестиционно значение да се извършва по обекти.

По отношение на ползването на жилищния фонд трябва да се извърши проверка на състоянието на свободните жилища и при необходимост от основен ремонт да се планира неговото извършване.

Започналите проекти и ремонти от значение за дейността на съдебната власт следва да продължат. ВСС трябва да прояви по-голяма активност за участието в проекти за подобрене на сградния фонд в различни градове, съвместно с административните ръководители на съответните съдилища. Управлението на съдебната инфраструктура, на съдебните имоти, ремонтите, енергийната ефективност, инвестиционните разходи, строежът на съдебни сгради изискват специфични познания и голям финансов ресурс. Когато се налага планиране и изграждане на съдебна сграда или извършване на основен ремонт, реконструкции и модернизация на материалната база, ВСС, респективно съответният съдебен орган следва да разполага със специалист, който да контролира и следи за законосъобразното, качествено и срочно осъществяване на административните, строителни и технически дейности.

IX. ЕЛЕКТРОННО ПРАВОСЪДИЕ

В различни решения на Европейския съд по правата на човека, в Становище на КСЕС № 14 /2011/ относно „Правосъдие и информационни технологии“ и Становище № 26 /2023/ на КСЕС относно използването на помощни технологии в съдебната система е посочено, че държавите са длъжни да осигурят ефективен и практичен достъп до правосъдие, в съответствие с независимостта на съдебната власт и върховенството на закона, като технологията е средство, чрез което те могат да направят това. Поради това целта на електронизацията на съдебните процеси е осъществяване на по-ефективно и качествено правосъдие при спазване на следните принципи: върховенство на закона, съдебна независимост и безпристрастност, съдебна автономия и надзор, достъпност и качество, оперативна съвместимост и непрекъснато усъвършенстване, прозрачност и разбираемост, интегритет, сигурност и защита на данните,

С разработването и въвеждането на Единната информационна система на съдилищата /ЕИСС/ по проект „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“, осъществен от ВСС по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г. в рамките на Стратегията за въвеждане на електронно управление и електронно правосъдие в сектор „Правосъдие“ се постигна съществена промяна в работата на съдебната система, промени се начинът на водене на документооборота, а чрез надграждането на ЕИП се създаде възможност за инициране на делото и подаване на документи по електронен път, получаване на информация за движение на делото и постановените съдебни актове.

В резултат на задълбочената и обемна работа на съдиите и съдебните служители, участващи в сформирания с протокол № 26/22.10.2020 г. от Пленума на ВСС работна група за последващ мониторинг по отношение на изпълнението на предложенията за оптимизация на ЕИСС, изготвени в изпълнение на решение по т. 1.4 от Протокол № 23/16.09.2020 г., и множеството изготвени заявки част от несъвършенствата на ЕИСС се

отстраняваха, системата се усъвършенстваше, въведоха се нови функционалности, като през 2025 г. се реализираха шест заявки за промяна в ЕИСС.

В бъдеще надграждането и усъвършенстването на ЕИСС следва да продължи. Необходимо е да се извърши експорт – импорт на данните от старите в новите системи, за да не се поддържат две системи в съдилищата, както и да се осигури техническа възможност съдилищата да извличат данни, необходими за търсачките на сайтовете си. Следва да се осъществи интеграция със Системата за сигурно електронно връчване /ССЕВ/. С цел ЕИСС да бъде действително единна е необходимо да се създаде възможност на съдиите за достъп до електронна папка до дела за справки преди делото да е постъпило в последващата инстанция. Във връзка с търсенето на съдебна практика трябва да се осигури възможност за извличане на информация за съдебната практика на всички съдилища. Всички регистри, водени в съдилищата трябва да се автоматизират в ЕИСС. При констатирана необходимост могат да бъдат извършени технически промени в работата на модул „Централизирано разпределение и електронна обработка на заповедни дела“. Във връзка с воденето на делата в електронна форма следва да се подобри електронната папка по отношение на хронологично постъпилите доказателства, подреждането на приетите документи и постановените съдебни актове, както и достъпът до всеки един документ през електронната папка. Относно случайното разпределение на делата – изравняването на делата да се извършва периодично, на по-кратък интервал от време.

С протокол № 44/26.11.2024 г. се прие § 13 от Правилата, който предвижда, че считано от 01.01.2025 г. СК на ВСС анализира и отчита степента на натовареност на административните съдии и административните съдилища съобразно данните от модула за натовареност в Единната деловодна информационна система /ЕДИС/. Нов етап от развитието на електронното правосъдие в административното правораздаване е въвеждането на електронна обмяна на документи за държавни, общински институции, бизнеса, адвокатите, съдилищата, нотариусите и съдебното изпълнение, считано от 01.07.2026 г.

За дигитализацията на съдебната система от значение е осигуряването на оперативна съвместимост между информационните системи на съдилищата, прокуратурата и административните съдилища, така че да функционират в единна цифрова среда.

Киберсигурността на съдебната власт поставя множество проблеми и предизвикателства. С оглед поверителността на данните и чувствителната информация, които се съдържат по делата, предвидените в Закона за киберсигурността задължения и отговорности и поради запазване на независимостта на съдебната система, е необходимо системните администратори, съответно специалистите по киберсигурност да са служители на съдебната система, а не външни лица. При нерегламентирано влизане в ЕИСС да се предприемат съответните адекватни мерки за установяване на лицето и ангажиране на отговорността му.

Във връзка с дигитализацията на съдебната система е необходимо дългосрочно планиране.

Относно Единния портал за електронно правосъдие /ЕПЕП:/

Ефективността на ЕИСС е свързана с функционирането на ЕПЕП. Направена е оптимизация на ЕПЕП и е осигурена предвидената в чл. 360в, ал. 2 ЗСВ възможност за

заявяване на извършването на удостоверителни изявления и процесуални действия в електронна форма, връчване на съобщения и призовки, достъп до поддържаните от органите на съдебната власт електронни дела и публични регистри. Чрез него се подават иски, молби, жалби, доказателства и др., извършва се връчване на съобщения и призовки, заплащане на държавни такси, извършват се справки по конкретното дело след като на страната бъде предоставен електронен достъп, предоставя се достъп на съдебните изпълнители до издадените изпълнителни листи по дела в ЕИСС.

Относно изкуствения интелект:

Предстоящото предизвикателство в следващите години ще бъде мястото на изкуствения интелект в работата на съдилищата.

По отношение на използване на изкуствения интелект в служба на ефективността и качеството на правосъдието Европейската комисия за ефективност на правосъдието /СЕРЕЈ/ на 31-та пленарна сесия на 03 и 04.12.2018 г. приема петте основни принципа, наименувани „Европейска етична харта за използване на изкуствения интелект в съдебните системи и тяхната среда“: 1/ принцип на спазване на основните права - да се гарантира, че проектирането и реализацията на използващи изкуствен интелект инструменти и услуги са съвместими с основните права; 2/ принцип на недискриминация - специално да се предотвратява развитието или засилването на каквато и да е дискриминация между физически лица или групи от физически лица; 3/ принцип на качество и сигурност - по отношение на обработването на съдебни решения и данни, да се използват удостоверени източници и невеществени данни с модели, изработени по мултидисциплинарен начин, в сигурна технологична среда; 4/ принцип на прозрачност, безпристрастност и справедливост - да се правят методите за обработване на данни достъпни и разбираеми, да се разрешават външни одити; 5/ принцип „под контрола на потребителя“ - да се изключва подход на обвързване и да се гарантира, че потребителите са информирани участници, които имат контрол върху правните избори.

В съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно цифровизацията на правосъдието в ЕС от края на 2020 г. е предложен пакет от инструменти за цифровизация на правосъдието в ЕС, финансова подкрепа за държавите-членки, посочено е, че въпреки предимствата от въвеждането на основаните на изкуствения интелект приложения в правосъдната система, съществуват и значителни рискове за правораздаването, поради което окончателното вземане на решения трябва да продължи да бъде дейност и решение, ръководени от човека, защото само съдия може да гарантира истинско зачитане на основните права, да балансира противоречивите интереси и да отрази постоянните промени в обществото при анализа на дадено дело.

В Становище № 26 /2023/ на КСЕС относно използването на помощни технологии в съдебната власт са изложени някои предимства и предизвикателства, свързани със съдебната независимост, с осигуряването на справедлив процес, със защита на данните, сигурността и достъпността, с благополучието на съдиите при прилагане на технологичната реформа. Засегната е правната и етична рамка за използване на технологиите.

На 26.01.2026 г. Съдът на ЕС прие Етична харта за изкуствения интелект, в която са посочени етичните стандарти и мерки за насърчване на отговорен ИИ и за ограничаване на рисковете.

От 02.08.2026 г. намира приложение Регламент /ЕС/ 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13.06.2024 г. за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти /ЕО/ № 300/2008, /ЕС/ № 167/2013, /ЕС/ № 168/2013, /ЕС/ 2018/858, /ЕС/ 2018/1139 и /ЕС/ 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, /ЕС/ 2016/797 и /ЕС/ 2020/1828 /Акт за изкуствения интелект/.

В Доклада на Европейската комисия относно върховенството на закона за 2026 г. е обърнато специално внимание на цифровизация за по-ефикасни, устойчиви и сигурни съдебни системи. Посочено е, че стратегията „Цифрово правосъдие@2030“ и Стратегията за съдебно обучение за периода 2025—2030 г., приети през м. ноември 2025 г., имат за цел да се ускори цифровизацията на националните съдебни системи в ЕС, за да се повишат тяхната ефективност, устойчивост и сигурност, като конкретните действия включват подобряване на пълния цифров достъп до съдебната практика, подобряване на видеоконферентните връзки и постигане на изцяло цифрови трансгранични съдебни производства. Това следва да помогне на съдилищата да осигуряват по-бърза и по-ефективна правна защита, като по този начин се насърчават растежът и конкурентоспособността и се облекчават недостигащите бюджети на националните съдебни системи. Следва да се настоява за оползотворяване на потенциала на цифровизацията, ВСС да подпомага организирането на съответни обучения с цел съдиите, съдебните помощници и съдебните служители да усъвършенстват съответните умения, знания и осведоменост съобразно специфичните им роли и отговорности.

ВСС трябва да отстоява позиция, че изкуственият интелект може да се използва за търсене, класификация, статистика, превод, но не и за решаване на делата и формиране на автономната воля на съдията.

Х. КОМУНИКАЦИЯ СЪС СЪДИЛИЩАТА

За развитието на съдебната система и повишаването на авторитета на ВСС пред магистратската общност е необходимо ВСС да поддържа активна и навременна комуникация със съдилищата. В разпоредбата на чл. 4, ал. 1 от Правилника за организация на дейността на ВСС и на неговата администрация изрично е посочено, че при осъществяване на своите правомощия ВСС непосредствено взаимодейства със съдии, прокурори и следователи от всички нива на органите на съдебната власт.

Своевременното проучване на проблемите на съдилищата в отделните съдебни райони чрез различни форми /напр. периодични или извънредни срещи със съдиите по апелативни райони или чрез видеоконферентни връзки/, изслушването и анализирането на мнението на съдиите по определени въпроси, свързани с натовареността, броя на съдиите и съдебните служители, кариерното развитие, използването на информационните технологии, усъвършенстването на ЕИСС, организацията на работата и други, ще осигури събиране на обективна информация и предложения от магистратите, което ще помогне на ВСС да приеме информирани, аргументирани и управленски реалистични решения при изпълнение на правомощията си по чл. 30, ал. 1 и ал. 5 ЗСВ.

Широкото обсъждане в магистратската общност на законопроекти, засягащи съдебната власт или различните видове съдебни производства, анализирането на направените от съдиите становища и предложения по конкретни законопроекти и изготвянето от ВСС на становище съгласно чл. 30, ал. 1, т. 13 ЗСВ ще осигури

възможност законите да бъдат качествени, справедливи и съобразени с обществения интерес.

При изискване на информация и становища по определени въпроси, свързани с работата на съдилищата, или при обсъждане на законопроекти, ВСС следва да предостави на съдилищата подходящ срок за изготвяне на аргументирани становища. Удачна форма за обмен на информация относно проблеми в работата на съдебните органи и получаване на обратна връзка за предприетите от ВСС действия, приети решения или мерки е създаването на информационна платформа в уеб сайта на ВСС.

С оглед създаването на сигурни и защитени канали за магистратите да декларират опити за вътрешно или външно влияние, без риск от професионални репресии, е необходимо ВСС да проучи мнението на съдиите и анализира становищата им, след което съвместно с Министерство на правосъдието да предприеме необходимите законодателни изменения и други подходящи мерки.

Поддържането на активна и навременна комуникация между ВСС и съдилищата ще подпомогне повишаването на авторитета на ВСС сред съдийската общност, в резултат на което ще се повиши и доверието на обществото в съдебната система.

XI. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СЪС ЗАКОНОДАТЕЛНАТА И ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ. ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И МЕДИИТЕ

1. Взаимодействие със законодателната и изпълнителната власт

В чл. 8 от Конституцията на Република България е закрепен принципът на разделение на властите: държавната власт се разделя на законодателна, изпълнителна и съдебна. Съдебната власт е основен стълб на демокрацията и правовата държава и за да изпълни обществената си роля тя трябва да е независима от другите власти, но не може да бъде изолирана. Трите власти функционират в отношение на разделение и взаимозависимост в интерес на обществото като цяло и нито една от тях не е повисшестояща и доминираща над другите.

В т. 40 и т. 41 от Становище № 24 /2021/ „Развитие на Съветите на съдебната власт и ролята им в независимите и безпристрастни съдебни системи“ на КСЕС е прието, че членовете на парламента и членовете на изпълнителната власт несъмнено трябва да спазват закона в отношенията си със Съвета на съдебната власт и да не засягат неговата роля и функциониране като нарушават или заобикалят правните норми; отношенията със Съвета трябва да се основават на култура на зачитане на върховенството на закона и на ролята на Съвета на съдебната власт в съответната държава членка. Посочено е, че Съветите на съдебната власт трябва водят активен диалог с другите държавни власти, особено когато дават своя принос за законодателни проекти, който диалог трябва да се води в атмосфера на взаимно уважение. Изложеното от КСЕС изцяло трябва да бъде споделено.

Висшият съдебен съвет като най-висш орган на съдебна власт е призван да отстоява и гарантира независимостта на съдебната власт и върховенството на закона. В т. 9 от Магна харта на съдиите е посочено, че съдебната система участва при вземането на всички решения, които засягат упражняването на правораздавателните функции /организацията на съдилищата, процедурите и други законови актове/. В чл. 4, ал. 2 от

Правилник за организация на дейността на ВСС и на неговата администрация е предвидено, че при осъществяване на своите правомощия ВСС взаимодейства с президента на Република България, Народното събрание, Конституционния съд, с централни и териториални органи на изпълнителната власт и техните администрации, както и с други ведомства. Независимо, че няма право на законодателна инициатива, ВСС следва отговорно да упражнява правомощието си по чл. 30, ал. 2, т. 13 ЗСВ – да дава становища на Министерския съвет и на Народното събрание по законопроекти, които се отнасят до съдебната власт. Трябва да бъде активен при изменението на закони, отнасящи се до структурата и администрирането на съдебната власт, правомощията на нейните органи, дейността на съдилищата, правораздавателния процес, като участва при обсъждането на съответните законопроекти чрез представители на ВСС в работните групи и в заседанията на правната комисия към НС. При установяване на празноти или проблеми в правната уредба да предприема необходимите действия съобразно правомощията си, да настоява за законодателни промени, напр. като предложи на органите, имащи право на законодателна инициатива, съответните изменения. При осъществяване на тези правомощия ВСС следва да си взаимодейства непосредствено със съдии от всички нива на органите на съдебната власт, да анализира техните предложения и да ги представя на съответните органи.

Законодателната и изпълнителната власти трябва да уважават авторитета на съдебната власт, да избягват отправянето на критики, които биха подкопали общественото доверие в съдебната власт или нейната независимост, както и да спазват влезлите в сила съдебни актове, тълкувателни решения на различни колегии на ВКС и на ВАС и постановления на ВС.

Съдебната власт също трябва да уважава авторитета на законодателната и изпълнителната власти и да се противопоставя на проявено неподчинение или неуважение спрямо тях. В професионалните и личните си взаимоотношения с представителите на другите власти съдиите следва да избягват конфликти на интереси и поведение, което би могло да породви съмнение в независимостта и безпристрастността, както и достойнството на съдебната система като цяло.

Възникналите конфликти трябва да се решават в границите на закона и международно приетите стандарти, като при неоправдана намеса представителите на трите власти са длъжни да си взаимодействат с цел възстановяване на общественото доверие в държавността. Ролята на ВСС е чрез ефективно взаимодействие между трите власти да създаде подходящи условия, сигурност и спокойна среда за работа на отделните съдебни органи, да отстоява законните права и интереси на магистратите и да повишава авторитета на съдебната власт като символ на държавността.

2. Връзки с обществеността и медиите

Едни от основните цели на новия състав на ВСС следва да бъдат повишаване на доверието в съдебната система, укрепване на независимостта на съдебната власт и утвърждаване на върховенството на правото. За тяхното постигане и в съответствие с предвиденото в чл. 4, ал. 3 от Правилника за организация на дейността на ВСС и на неговата администрация, както и т. 43 и т. 44 от Становище № 24 /2021/ на КСЕС „Развитие на Съветите на съдебната власт и ролята им в независимите и безпристрастни

съдебни системи“ е необходимо ВСС да осъществява сътрудничество със съсловните организации на съдиите, прокурорите и следователите, на съдебните служители, с други юридически лица с нестопанска цел с дейност в областта на правосъдието, както и с консултативни органи, създадени с решение на ВСС. Необходимо е да поддържа координация и диалог с академичната общност, гражданското общество и медиите.

Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014-2020 г., Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система и създаденият през 2014-2015 г. в съответствие с тях Наръчник за взаимодействие на органите на съдебната власт с медиите в рамките на проект „Укрепване на капацитета на ВСС за по-добро управление на комуникационните процеси и повече прозрачност в дейността на съдебната система“ следва да бъдат актуализирани, респективно единната медийна стратегия на съдебната власт да бъде осъвременена.

Необходимо е ВСС да изгражда отворена активна медийна политика, да се ангажира с информационно-разяснителна работа пред гражданското общество и медиите относно отговорностите на съдебната власт и значението същата да бъде независима, да се информира обществеността за характера, обхвата, ограниченията и сложността на работата на съда, за работата на органите на съдебната власт на различните им нива, за необходимостта от осъществяването на справедливо и в обществен интерес правосъдие. Подходящи средства са провеждането на срещи и пресконференции с представители на медиите, публикуването на доклади, становища, прессъобщения и обръщения към медиите, както и продължаване на инициативата „Ден на отворените врати“ в органите на съдебната власт. ВСС, професионалните и неправителствените организации, гражданското общество и медиите трябва да се превърнат в партньори за повишаване на правната грамотност на населението, включително чрез осъществяването на различни инициативи и проекти, за да бъде повишено доверието в съдебната система.

В заключение, възстановяването на доверието на обществото в съдебната система и нейната независимост изисква усилията и отговорните действия не само на членовете на Висшия съдебен съвет, но и на всеки отделен магистрат, защото чрез изпълнението на следващите се от заеманата съдийска длъжност функции се решават съдбите на хиляди български граждани, икономическият живот на множество български, а понякога и чужди юридически лица, дейността на различни органи и институции, а чрез провеждането на обективна и предвидима кадрова политика и приемането от ВСС на обективни, последователни, прозрачни и отговорни управленски решения се отстоява независимостта на съдебната власт като гарант за защита на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата и се утвърждава върховенството на правото.

С уважение:
/съдия ~~Емilia~~ Василева Василева/

Кадрова справка

Лични данни за лицето (име, презиме, фамилия)	ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА ВАСИЛЕВА
Дата и място на раждане:	
ЕГН	
Телефон, e-mail	
Учебно заведение / № и дата на диплома за завършено висше юридическо образование; - образователна степен:	Софийски университет „Климент Охридски” № / .1991 г. Магистър „Право”
№ и дата на удостоверение за придобита юридическа правоспособност:	Министерство на правосъдието Удостоверение № / 27.03.1992 г.
Орган на съдебната власт	Върховен касационен съд
Длъжност:	Съдия във Върховния касационен съд – председател на Второ търговско отделение
Юридически стаж по чл. 164 от ЗСВ: • в орган на съдебната власт (конкретизира се всяка заемана длъжност и периода на заемането ѝ в съответния орган на съдебната власт) Забележка: За съдиите, които кандидатстват в специализираните съдилища и прокуратури, се посочва изрично юридическия стаж като съдия по наказателни дела.	Общ юридически стаж към 16.09.2026 г.: 35 г., 11 м., 20 дни Общо 35 г., 7 м., 11 дни Стажант-съдия в Софийски градски съд 29.08.1989 г. – 29.08.1990 г. – 1 година Младши-съдия в Софийски градски съд 01.02.1992 г. – 01.11.1992 г. - 09 месеца Районен съдия в Софийски районен съд, 02.11.1992 г. - 31.01.1997 г. - 4 г., 2 м., 29 дни Съдия в Софийски градски съд, 03.02.1997 г. - 03.02.2000 г. - 3 години Съдия в Софийски Апелативен съд, 03.02.2000 г. - 01.12.2008 - 8 г., 9 м., 27 дни Общо 17 г., 9 м., 26 дни

• извън органите на съдебната власт	Върховен касационен съд - 17 г., 09 м., 15 дни (към 16.09.2026 г.) Съдия във ВКС – Търговска колегия от 01.12.2008 г. и към момента (16.09.2026 г.) Председател на II-ро Т.О. от 28.04.2021 г. и към момента И.Ф. Зам. председател на ВКС в периода 08.03.2022 г.- 01.04.2022 г. Завод „Дружба“ – Варна 23.09.1980 г. – 01.09.1981 г. – 11 м., 7 дни; ОСК-Варна – главен библиотекар 15.09.1983 г. – 04.10.1984 г. – 1 г., 0 м., 19 дни; Кремиковски ОБНС – ОПК – юрист 24.09.1991 г. – 03.02.1992 г. – 4 м., 9 дни;
Допълнителни квалификации и специализации	Лектор семинари: 2002 г. - 2003 г. – Лектор в семинари, организирани от Център за обучение на магистрати 2003 г. - до сега – Лектор в семинари, организирани от Националния институт на правосъдието и Център за обучение на адвокати Теми: Граждански процес - първоинстанционно и въззивно производство; производство по търговски спорове; заповедно производство; Търговски сделки - видове, сключване, изпълнение и неизпълнение; търговска продажба; договор за лизинг; банкови сделки; менителница и запис на заповед; Защита на потребителите. Колективни иски. Неравноправни клаузи в потребителските договори; Актуални въпроси на застрахователното право при действието на Кодекса за застраховането, в сила от 01.01.2016 г.; Учредяване право на строеж, договори за строителство, предварителни договори – вещноправни и облигационноправни аспекти; Цесия, новация, делегация; Потребителски договори. Договори за кредит; Промени в Закона за защита на потребителите /ДВ, бр.20/11.03.2022 г. и влиянието им върху съдебната практика; Разграничаване между граждански и търговски дела в светлината на ТР №3/23.02.2022 г. по т.д.№3/2019 г. Уеднаквяване на съдебната практика при произнасяне в производствата по чл. 19, ал. 5 от ЗТРРЮЛНЦ до постановяване на решение то т.д.№1/2022 г. на ОСТК на ВКС; Електронни документи и електронно призоваване; Искове против застраховател – процесуалноправни въпроси: имуществени застраховки; застраховка „гражданска отговорност на автомобилистите“, „Банкови кредити. Защита на потребителите. Неравноправни клаузи. Цесия – процесуалноправни въпроси“;

Обучение на обучители;
Право на Европейския съюз – процесуално право на ЕС;
прилагане и практика на ЕС по различни регламенти; свободно
движение на стоки, капитали, лица и услуги

Участие в различни проекти и работни групи:

2003 г. - Туининг проект BG/IB/2001/JH-01, BG 0103.04
„Усъвършенстване на производството по несъстоятелност” по
програма PHARE на Европейския съюз, Компонент
„Институционална реформа”
2005 г. - Туининг проект BG/2004/016-711.08.01-BG/2004/IB/JH/01
„Усъвършенстване на гражданското и наказателното
производство”, Компонент „Укрепване на националната и местни
комисии за правна помощ”
2009 г. – 2010 г. - Проект „Създаване на мрежа от координатори
по европейско право” по ОПАК
2004 г. – 2010 г. - Участие в разработване на планове, програми и
материали за обучение на младши съдии, новопостъпили районни
съдии и за обучение по Европейско право в НИП
2005 г. – 2008 г. - Участие в провеждане на изпити в НИП
2006 г. - Участие като модератор на Сесия 6 „Менителнически
отношения и сделки с ценни книжа” на Първата национална
конференция на магистратите в България
2021 г. – 2022 г. – Участие в работна група за изменение и
допълнение на ГПК и ЗСВ

Допълнителна квалификация и специализация:

1994 г. – Семинар „Ръководство на граждански съдебен състав”,
организиран от ПИОР, Софийски районен съд, Районен съд гр.
Варна, Софийски градски съд и АВА СЕЕЛ, Боровец,
Сертификат от м. октомври 1994 г.
1999 г. – 30-та сесия за обучение по правата на човека,
организирана от Международен институт по правата на човека
„Рене Касен”, Страсбург, Франция, Сертификат от 30.07.1999 г.
2000-2001 г. – Едногодишен курс по юридически френски език,
Френски културен институт в гр. София, Сертификат от
21.09.2001 г. от Търговско-промишлената палата в Париж
2001-2007 г. – Поредица от семинари за обучители: Курс за
обучение на обучители по ЕП, организиран по програма „Фар” –
„Обучение на съдии по право на ЕО” от ЕИРА, Люксембург,
Министерство на правосъдието и ЦОМ, Букурещ, Румъния,
Сертификат от м. февруари 2002 г.; „Обучение на обучители”,
организиран от ЦОМ и Проект за развитие на съдебната система
на ААМР (USAID), Сертификати от м. ноември 2002 г. и м.
февруари 2003 г.; организиран от НИП и ААМР, Сертификат;
организиран от Национално училище за магистрати, Париж и
Бордо, Сертификат от 30.09.2004 г.;
2003 г. – Обучителни семинари „Управление движението на
делата и намаляване на забавянията”, София и САЩ,
Сертификати
2002 – 2005 г. – Поредица от семинари на теми: „Основи на
европейското право”, организиран от ЦОМ и USAID-Проект за
развитие на съдебната система на ААМР, Велинград, Сертификат
от 28.03.2002 г.; „Право на Европейския съюз – 2 част”,
организиран от проект „Техническа помощ за подготовката на

стратегия за назначаване и професионална квалификация на магистрати и съдебни служители" по програма ФАР в сътрудничество с НИП, Банка, Удостоверение;

2005 г. – 2012 г. – поредица от семинари по Европейско право: "Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси" в три части, организирани от ЕИРА и НИП, Удостоверения; Семинар „Процедура за отправяне на преюдициални въпроси“, организиран от НИП и Бюрото за техническо съдействие ТАЙЕКС на Европейската комисия, София, Удостоверение;

"Право на ЕС от перспективата на съдия от държава – членка: свободно движение на лица", организиран от НИП и Германската асоциация за международно правно сътрудничество, София, Удостоверение; „Вътрешен пазар на ЕС" и „Роля на националния съдия в Европейския съюз", организирани от ЕИРА и НИП, София, Удостоверение; XV курс за съдебно прилагане на правото на ЕС, Мурсия и Люксембург, Сертификат; Конференция за приложението на Рим I и Рим II „Приложимото право към договорните и извъндоговорни задължения – анализ и опит", Трир, Сертификат

2003 г., 2006 г., 2010 – 2012 г. - Семинари в областта на правото на интелектуалната и индустриалната собственост в ЕС, организирани от ЦОМ, Холандския Хелзински комитет и Т. М. С. Асер Институт, Сертификат от 03.10.2003 г.; организиран от Европейския център за обучение на съдии и адвокати към ЕИРА и НИП, София, Удостоверение; семинари относно правата върху марката на Общността, организирани от ОНМ, Аликанте

2014 г. - Семинар „Езиково обучение в терминологията на международното правно сътрудничество“ организиран от Европейската мрежа за съдебно обучение, гр. Флоренция

2016 г. - Участие във форум за магистрати от върховните съдилища на държавите членки на ЕС, организиран от Съда на ЕС, гр. Люксембург

2020 г. - Участие в семинар на тема: „Преструктуриране и несъстоятелност в рамките на ЕС“ организиран от Академия по европейско право (ЕРА), гр. Трир

2024 г. – Участие в семинар на тема: „Дружество с променлив капитал“.

2021 г. – 2025 г. – Участие в различни конференции, дискусии и кръгли маси за изменение на Търговския закон (ТЗ), изменение на ЗМТА (сега Закон за арбитража), „Актуални тенденции в практиката на ЕСПЧ по гражданскоправни въпроси“, „Упражняване на правомощията на българските съдилища да отправят преюдициални запитвания до Съда на ЕС по гражданскоправни и търговскоправни въпроси“ и други.

Автор на части в две помагала, издадени от НИП по проекти на ОПАК:

Помагало по гражданско материално право за кандидати за младши съдии, част II;

Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси в ЕС, част IV

- Член на Комисията по професионална етика при Върховния касационен съд на Република България – избрана от Пленума на ВКС с протокол от 22.10.2013 г. до 25.09.2017 г.

	- Член на програмния съвет на НИП – 2008 г. – 2013 г. и от 2023 г. до сега
Повишаване на място в ранг и заплата (последен ранг - решение на ВСС)	- ранг „председател на отделение във ВКС и ВАС“ – протокол № 12/11.04.2007 г. на ВСС - „съдия“ във ВКС - протокол № 30, т.1.2.12 от 16.07.2008 г. на ВСС

Забележка: Трудовият стаж на съдия Емилия Василева Василева е изчислен към 16.09.2026 г.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД,
ГАЛИНА ЗАХАРОВА**

Изготвил
Човешки ресурси/отдел „ФЧР“

С Л У Ж Е Б Н А Б Е Л Е Ж К А

Изх. № 30 от 17.09.2026 г.

**Върховен касационен съд на Република България,
ЕИК 121268006, с адрес гр. София, бул. Витоша №2, отдел
„Финанси и човешки ресурси“**

Издава настоящата служебна бележка на **ЕМИЛИЯ
ВАСИЛЕВА ВАСИЛЕВА** – председател на II-ро търговско
отделение във ВКС, в уверение на това, че съдия **ЕМИЛИЯ
ВАСИЛЕВА** е назначена с протокол № 30 от 16.07.2008 г. от
Висшия съдебен съвет и е встъпила в изпълнение на длъжността
„съдия“ във Върховния касационен съд на 01.12.2008 г.
съдия **ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА** има общ юридически стаж към
16.09.2026 г. в размер на - 35 години, 11 месеца и 20 дни, както следва:

- прослужен в органите на съдебната власт - 35 години, 7 месеца и 11 дни;
- юридически стаж извън органите на съдебната власт – 4 месеца и 9 дни.

Настоящата служебна бележка се издава, за да послужи пред
Висшия съдебен съвет.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**

ГАЛИНА ЗАХАРОВА

Изготвил:

Човешки ресурси, Отдел „ФЧР“

ДЕКЛАРАЦИЯ

по чл. 18, ал. 1 от Закона за съдебната власт

Долуподписаната Емилия Василева Василева с ЕГН _____, съдия
във Върховен касационен съд на Република България, Търговска колегия

ДЕКЛАРИРАМ:

1. Не съм народен представител, кмет или общински съветник.
2. Не заемам длъжност в други държавни или общински органи.
3. Не упражнявам търговска дейност, не съм съдружник, управител и не участвам в надзорни, управителни съвети или съвети на директорите или в контролни органи на търговски дружества, кооперации или юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват стопанска дейност с изключение на тези на професионалните сдружения на съдии, прокурори и следователи.
4. Не получавам възнаграждение за извършване на дейност по договор или по служебно правоотношение с държавна или обществена организация, търговско дружество, кооперация, юридическо лице с нестопанска цел, физическо лице или едноличен търговец, с изключение на научна и преподавателска дейност или за упражняване на авторски права както и за участие в международни проекти и проекти, финансирани от Европейския съюз.
5. Не упражнявам свободна професия или друга платена професионална дейност.
6. Не членувам в политически партии или коалиции, в организации с политически цели, не извършвам политическа дейност, не членувам в организации и не извършвам дейности, които засягат независимостта ми.
7. Не членувам в синдикални организации извън системата на съдебната власт.
8. Не съм осъждана за извършено престъпление, независимо от реабилитацията, както и не съм освобождавана от наказателна отговорност за умишлено престъпление.
9. Не съм съпруга, роднина по права линия, по сребрена линия до четвърта степен или по сватовство - до трета степен включително или във фактическо съпружеско съжителство с друг член на Висшия съдебен съвет, с

административен ръководител на орган на съдебната власт, назначен от съответната колегия, на която е член или с министъра на правосъдието.

10. Не съм дисциплинарно освободен от длъжност избран член на Висшия съдебен съвет.

11. Не съм лице, спрямо което е установен конфликт на интереси с влязло в сила решение по-малко от една година преди избора.

12. Не съм лице, което през периода на предходния мандат на изборните членове на Висшия съдебен съвет е било председател на Върховния касационен съд, председател на Върховния административен съд или главен прокурор.

13. Не съм лице, което през последните две години е изпълнявало функциите на председател на Върховния административен съд, председател на Върховния касационен съд или на главен прокурор за 6 или повече месеца, без значение дали е имало прекъсване в изпълнението на функциите.

Известно ми е, че за неварно деклариране е предвидена наказателна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс.

17.09.2026 г.
Гр. София

Декларатор:

Емilia Василева

ОБРАЗЕЦЪТ НА ДЕКЛАРАЦИЯ Е УТВЪРДЕН ОТ

МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО СЪС ЗАПОВЕД № ЛС-04-394/21.07.2026 г.

ДЕКЛАРАЦИЯ

ЗА ИМОТНОТО СЪСТОЯНИЕ, ПРОИЗХОДА НА СРЕДСТВАТА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ИМУЩЕСТВОТО И ЗА НАЛИЧИЕТО НА ЧАСТЕН ИНТЕРЕС

На Емилия Василева Василева

/име, презиме, фамилия/

на длъжност: съдия във Върховен касационен съд, Търговска колегия

кандидат за член на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите

ДЕКЛАРИРАМ

към 17.09.2026 г. – датата на участието ми в процедурата за избор за заемане на длъжност член на Висшия съдебен съвет следното имотно състояние, произхода на средствата за придобиване на същото за мен, съпруга/та ми или на лицето, с които се намирам във фактическо съжителство на съпружески начала, и на ненавършилите пълнолетие деца, и следните интереси:

Данни за декларатора:

1	2	
Емилия Василева Василева /Име - собствено, бащино, фамилно/	ЕГН:	
Върховен касационен съд /месторабота/	Л. К. №	Изд. от
съдия /длъжност/	Постоянен адрес:	
	Телефон:	

/Данните от колона 2 не се публикуват/

Данни за съпруга/та и за лицата, с които се намират във фактическо съжителство на съпружески начала:

1	2
Име - собствено, бащино, фамилно/	ЕГН:

Гражданство:

/Данните от колона 2 не се публикуват/

Декларирам, че:

- съм във фактическа раздяла:
- не живея заедно със съпруга /та/ си и нямаме общо домакинство:
и няма да декларирам неговото/нейното имущество и доходи на основание чл. 63, ал. 5 от ЗПКсЛЗГД
- фактическо съжителство на съпружески начала:

Данни за ненавършилите пълнолетие деца:

№	Име - собствено, бащино, фамилно/	ЕГН	Гражданство
	1	2	3
1.			
2.			
3.			

/Данните от колона 2 не се публикуват/

Декларирам, че:

- не упражнявам родителски права по отношение на ненавършилите пълнолетие деца:

--

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	Емилия Василева Василева
--	--------------------------

I. Недвижимо имущество

1. Право на собственост и ограничени вещни права:

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 1

Ном. по ред	Вид на имота /правото/	Местонахождение	Община	Площ /кв.м./	Разгъната застроена площ /кв.м./	Година на придобиване	Собственик			Цена на придобиване /евро/	Правно основание за придобиване	Произход на средствата
							Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	апартамент	гр. Варна	Варна	105	105	2007	Емилия Василева Василева		1/2	0	дарения	дарения
	апартамент /горния/	гр. Варна	Варна	105	105	2010	Емилия Василева Василева		1/2	0	наследство	наследяване
2	апартамент	гр. София	София-град (Столична)	57	57	2009	Емилия Василева Василева		1/4	49595	покупко-продажба	средства от капиталованост в гр. Варна
	апартамент /горния/	гр. София	София-град (Столична)	57	57	2010	Емилия Василева Василева		3/4	0	наследство	наследяване
3	гараж	гр. София	София-град (Столична)	23	23	2009	Емилия Василева Василева		СИО	13808	покупко-продажба	кредит
	гараж /горния/	гр. София	София-град (Столична)	23	23	2009			СИО	13808	покупко-продажба	кредит
4	гараж	гр. София	София-град (Столична)	18	18	2010			1/1		покупко-продажба	кредит
5	апартамент	гр. София	София-град (Столична)	180	180	2017	Емилия Василева Василева		СИО	171283	покупко-продажба	
	апартамент /горния/	гр. София	София-град (Столична)	180	180	2017			СИО	171283	покупко-продажба	
6	гараж	гр. София	София-град (Столична)	55	55	2021			1/1	39881	покупко-продажба	
7	аптека	гр. София	София-град (Столична)	56	56	2025	Емилия Василева Василева		1/4	79250	покупко-продажба	заплата
	аптека	гр. София	София-град (Столична)	56	56	2025			3/4	79250	покупко-продажба	
8	дворно място-парцел	гр. София	София-град (Столична)	250		1990			1/2	0	наследство	наследяване
9	дворно място-от двора на имота	гр. София	София-град (Столична)	120	120	1975			1/1	0	дарение	дарения
10	дворно място-от двора на имота	гр. София	София-град (Столична)	120	120	1990			1/1	0	дарение	дарения
11	поземлен имот	гр. Долна баня	Долна баня	805		2008			1/1	511	покупко-продажба	средства от търговска дейност

1.а. Земеделски земи и гори:

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 1.1

Ном. по ред	Вид на имота /правото/	Местонахождение	Община	Площ /декара/	Разгъната застроена площ /кв.м./	Година на придобиване	Собственик			Цена на придобиване /евро/	Правно основание за придобиване	Произход на средствата
							Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	нива	с. Сини вир	Каолиново	29		1999	Емилия Василева Василева		1/2		наследство	наследяване
2	нива /горната/	с. Сини вир	Каолиново	29		2010	Емилия Василева Василева		1/2		наследство	наследяване
3	нива	с. Дебелиц	Дългопол	15		2010	Емилия Василева Василева		1/2		наследство	наследяване
4	гори	с. Дебелец	Дългопол	70		2010	Емилия Василева Василева		1/2		наследство	наследяване

1.б. Чуждо недвижимо имущество:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 1.2

Ном. по ред	Вид на имота /правото/	Местонахождение	Община	Площ /декара/	Разгъната застроена площ /кв.м./	Година на сключване на договора	Ползвател			Цена по договор /евро/	Правно основание за ползване	Произход на средствата
							Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

2. Прехвърляне на имоти през предходната година:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 2

Ном. по ред	Вид на имота	Местонахождение	Община	Площ кв. м. /декара/	Разгъната застроена площ /кв.м./	Прехвърлител			Цена на сделката /евро/	Правно основание за отчуждаване на имота
						Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Декларатор:

/подпис/

4. Други превозни средства, които подлежат на регистрация по закон:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.3

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на придобиване /евро/	Година на придобиване	Собственик			Правно основание за придобиване	Произход на средствата
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

5. Чужди моторни сухопътни, водни и въздухоплавателни превозни средства на стойност над 5000 евро:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.4

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена по договор /евро/	Година на сключване на договора	Ползвател			Правно основание за ползване	Произход на средствата
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

6. Прехвърляне на притежаваните моторни сухопътни, водни и въздухоплавателни превозни средства през предходната година:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.5

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на отчуждаването /евро/	Прехвърлител			Правно основание за отчуждаването
				Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част	
1	2	3	4	5	6	7	8

[illegible]

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	Емилия Василева Василева
--	--------------------------

IV. Вложения в инвестиционни и пенсионни фондове и еквивалентни форми на спестявания и инвестиции, ако общата им стойност надвишава 5000 евро както и налични ценни книги, дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества и финансови инструменти по чл. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти

1. Вложения в инвестиционни и пенсионни фондове и еквивалентни форми на спестявания и инвестиции, в това число и криптовалюти, ако общата им стойност надвишава 5000 евро

ако общата им стойност надвишава 5000 евро				Нямам нищо за деклариране.		X	Таблица № 8	
Ном. по ред	Размер на вложенията	Вид на валутата	Равно- стойност в евро	Титуляр на вложението		В страната	В чужбина	Произход на средствата
				Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН			
1	2	3	4	5	6	7	8	9

2. Ценни книги и фин.инструменти по чл.4 от Закона за пазарите на фин.инструменти:

Нямам нищо за деклариране.

[illegible]

3. Дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества:

Нямам нищо за деклариране.

3. Дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества:						Нямат нищо за деклариране.		Таблица № 10	
Ном. по ред	Вид на имуществото	Размер на дяло- вото участие	Наименование на дружеството	Седалище	Стои- ност на дяловото участие	Собственик или титуляр на правото		Правно основание за придобиването	Произход на средствата
						Име собствено, бащино, фамилно	ЕГН		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Дялове	100	"Буген Сторъ" ЕООД /з ликвидация/	София (столица)	2500			учреждаване	от стопанска дейност

4. Прехвърляне на дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества:

Нямам нищо за деклариране.

☒

Таблица № 11

Ном. по ред	Вид на имуществото	Размер на дяло- вото участие	Наименование на дружеството	Седалище	Цена на отчужда- ването /евро/	Прехвърлител		Правно основание отчуждаване
						Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	Емилия Василева Василева
--	--------------------------

V. Трудови доходи, получени през предходната календарна година, в това число и на ненавършилите пълнолетие деца.
за заеманата длъжност, получени през предходната календарна година, когато са общо над 5 000 евро.

Доходи извън тези

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 12

Ном. по ред.	Видове доход от:	Размер на дохода	
		На декларатора	На съпруга/та, лицето при факт. съжителство на съпруг.начала
1	2	/евро/	/евро/
	I. Облагаем доход от:	3	4
1.	Годишна данъчна основа от трудови доходи		
2.	Годишна данъчна основа за доходи от трудови правоотношения, извън тези за заеманата длъжност	89010	
3.	Годишна данъчна основа за доходи от стопанска дейност като едноличен търговец		
4.	Годишна данъчна основа за доходи от друга стопанска дейност		
5.	Годишна данъчна основа за доходи от наем или друго възмездно предоставяне за ползване на права или имущество	414	
6.	Годишна данъчна основа за доходи от прехвърляне на права или имущество	4970	8403
7.	Годишна данъчна основа за доходи от други източници по чл. 35 от ЗДДФЛ		
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
	II. Други доходи, извън посочените в т. I.		
1.	Доходи от непреработена растителна и животинска продукция от регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители.		
2.	Пенсия		
3.	Връщане на допълнителна парична вноска		4602
4.			4648
5.			
	III. Всичко:		
VI.		94394	17653

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 13

[illegible]

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	Емилия Василева Василева
--	--------------------------

2. Направени разходи от или в полза на декларатора, неговия съпруг /съпруга/, лица при фактическо съжителство на съпружески начала или ненавършилите пълнолетие деца с тяхно съгласие, когато те не са платени със собствени средства, с публични средства или със средства на институцията, в която заемат длъжността:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 14

Ном. по ред.	Вид на разхода	Размер на разхода	Вид на валутата	Равностой- ност в евро	Разходите са направени:			
					В полза на декларатора	За чия сметка е направен разхода	В полза на съпруг/а, лица при факт.съжит. на съпруг.начала или ненавършили пълн.деца	За чия сметка е направен разхода
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.1.	Обучение:							
1.								
2.								
3.								
2.2.	Пътуване извън страната:							
2.2.1.								
2.2.2.								
2.2.3.								
2.2.4.								
2.3.	Други плащания с единична цена над 500 евро:							
2.3.1.								
2.3.2.								
2.3.3.								
2.4.	Разходи за обучение извън случаите по чл. 63, ал. 1, т. 11 от ЗПКсЛЗПД в т.ч. в полза на лицата по чл. 63, ал. 4 от ЗПКсЛЗПД чийто еднократна стойност надхвърля 5000 евро:							
2.4.1.								
2.4.2.								

Име на декларатора: /собствено, бащино, фамилно/	Емилия Василева Василева
---	--------------------------

VI. Участие в търговски дружества, в органи на управление или контрол на търговски дружества, на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации, както и извършване на дейност като едноличен търговец към датата на избирането или назначаването и 12 месеца преди датата на избирането или назначаването

1. Към датата на избирането или назначаването на длъжност:

1.1. Имам участие в следните търговски дружества, в граждански дружества, участие в тайни и/или неформални организации и общества:

Ном по ред	Дружество	Нямам нищо за деклариране.	☒	Размер на дяловото участие	Таблица № 15

1.2. Съм управител или член на орган на управление или контрол на търговски дружества, на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации:

Ном по ред	Дружество	Нямам нищо за деклариране.	☒	Участие	Таблица № 16

1.3. Развивам дейност като едноличен търговец:

Ном по ред	Наименование на ЕТ	Нямам нищо за деклариране.	☒	Предмет на дейност	Таблица № 17

2. Дванадесет месеца преди датата на избирането или назначаването ми на длъжност:

2.1. Имам участие в следните търговски дружества:

Ном по ред	Дружество	Нямам нищо за деклариране.	☒	Размер на дяловото участие	Таблица № 18

2.2. Съм управител или член на орган на управление или контрол на търговски дружества, на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации:

Ном по ред	Дружество	Нямам нищо за деклариране.	☒	Участие	Таблица № 19

2.3 Развивам дейност като едноличен търговец:

Ном по ред	Наименование на ЕТ	Нямам нищо за деклариране.	☒	Предмет на дейност	Таблица № 20

VIII. Договори с лица, които извършват дейност в области, свързани с вземаните от лицето, заемащо публична длъжност, решения в кръга на неговите правомощия или задължения по служба:

Ном по ред	Грите имена на лицето, с което е сключен договора	Нямам нищо за деклариране.	☒	Предмет на договора	Таблица № 21

IX. Данни за свързани лица, към дейността на които лицето, заемащо публичната длъжност, има частен интерес:

Ном по ред	Грите имена на лицето	Нямам нищо за деклариране.	☒	Област на дейност на свързаните лица	Таблица № 22

Дата: 18.09.2026г.

Декларатор: *Емилия Василева*

ДИПЛОМА
ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

№:

Емилиа Василева Георгиева

роден на 19 г. в

област е постъпил през
1985 г. и завършил през 1989 г. пълния курс на
Юридически факултет
по специалността Право

със среден успех от изпитите
през курса на следването *мн. добър 5,03*
и успех от държавния изпит *мн. добър 5,00*
С решение на Държавната изпитна комисия
от април 1991 г. му(й) се признава
квалификация:

Юрист

Ректор:

гр. София

1991 год.

(подпис)

ЕГН

П-м 514/39 3300 бр М. 1-30 лв.

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

месец април 1991 г.

Гражданско право и процес **МН. ДОБЪР 5,00**
Наказателно право и процес **МН. ДОБЪР 5,00**

ОБЩ УСПЕХ: МН. ДОБЪР/5,00/

Квалификация: ЮРИСТ

Народна република България
СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Приложение към диплома №

СВИДЕТЕЛСТВО

за

УСПЕХА НА ГОДИШНИТЕ ИЗПИТИ

ТАМИЛИЯ ВАСИЛЕВА
БОРИСОВА

роден **а** на 19 год.

в гр. (с.) **?**

Завършил **а** уч. 19 **85** / 19 **86** год.

Завършил **а** уч. 19 **88** / 19 **89** год.

фак. №

ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

През време на следването си е изуча-
вал и положил изпити по след-
ните предмети на специалността право

Успех от годишните изпити:

Теор. на държ. и правото	МН. ДОБЪР
История на БКП	ОТЛИЧЕН
Правна информация	МН. ДОБЪР
Държав. пр. на соц. страни	МН. ДОБЪР
Руски език	ОТЛИЧЕН
Западен език	ИСП. зачита се
Ист. на бълг. държ. и пр.	МН. ДОБЪР
Римско право	ХХ
Полит. и правни учения	МН. ДОБЪР
Физкултура	зачита се
Държ. право на НРБ	ДОБЪР
Гражданско право	ДОБЪР
Межд. публ. право	ДОБЪР
Административно право	ОТЛИЧЕН
Бурж. конст. право	МН. ДОБЪР
Международ. отношения	ХХ
Вещно право	ДОБЪР
Облигационно право	ДОБЪР
ОЗННС	ОТЛИЧЕН
Наказателно право	сreden
Финансово право	МН. ДОБЪР
Управл. на нар. стоп.	МН. ДОБЪР
ППОПОС	ХХ
Изобретателско право	ОТЛИЧЕН
Семейно и насл. право	МН. ДОБЪР
Наказателен процес	ДОБЪР

Граждански процес
Межд. частно право
Трудово право
Криминалистика
Бурж. граж. и търг. право
Диамат
Научен комунизъм
Политикономия

ДОБЪР
МН. ДОБЪР
ОТЛИЧЕН
ОТЛИЧЕН
ХХ
ОТЛИЧЕН
ОТЛИЧЕН
ОТЛИЧЕН

ОБЩ УСПЕХ: МН. ДОБЪР/5,03/

Факултет. дисциплини
Международ. организации
Межд. морско право
Социол. на правото
Латински език

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Удостоверение

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Удостоверение

**за издържан теоретико-
практически изпит
за успешно завършен стаж**

№

ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА ВАСИЛЕВА

роден(а) 19 г., в гр. (с.)

**..... окръг
е издържал(а) теоретико-практи-
чески изпит за успешно завършен
стаж с общ успех Мн.добър (5),
съгласно протокол от 26.03.1992
на комисията за провеждането на
изпита и има правата по чл. 65, т. 3
от Закона за устройство на съди-
лищата.**

София, 27 м а р т 19 92 г.

МИНИСТЪР: